

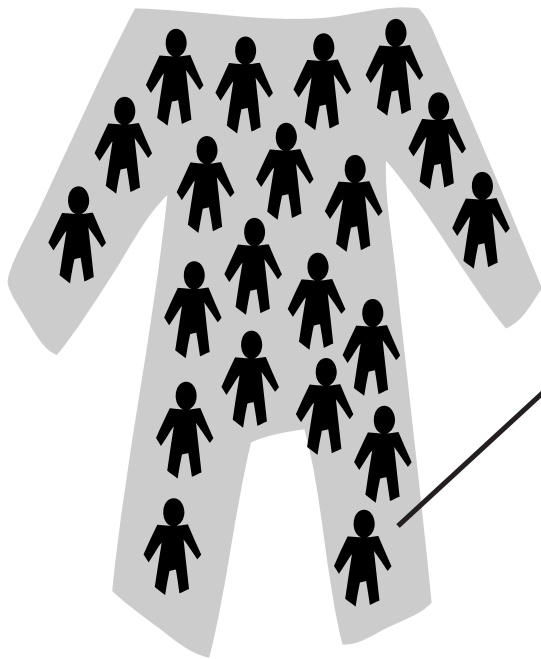
ISSN 2305-574X

МОРАЛЬ

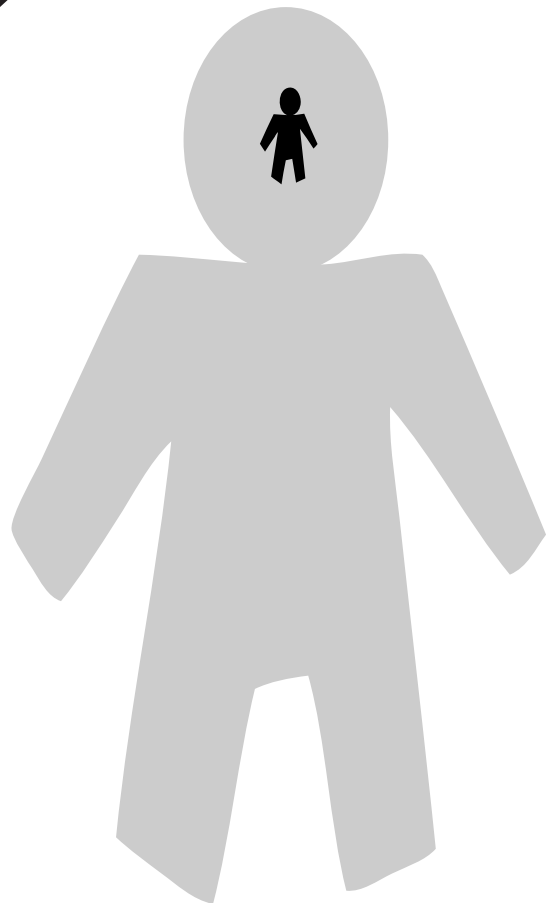
РЕЛІГІЙНИЙ ЖУРНАЛ

№ 4 (11)

Рік Прозріння 2012

*Хто не з нами,
ті безголові!*

**Релігійна громада
сповідуючих віру в найвищу цінність людини
УКРАЇНСЬКА ДУШЕВНА СПІЛЬНОТА**

**Храм Божественного Одкровення:
www.temple.org.ua**

Віруючим у найвищу цінність людини
журнал «Мораль» надсилається безкоштовно.
Щоб отримати журнал, звертайтеся до
Хранителя віри Української Душевної спільноти:

Шеляженко Юрій Вадимович
вул. Тверський тупик, 9, к. 82, м. Київ, 01042
(097) 317-93-26 ludstvo@gmail.com

ВІРОВЧЕННЯ

МОЛИТВА ЗА РІК ЄДНОСТІ

Все починається з душі. Істина пробуджується в душах. Я пізнаю істину у спілкуванні з Богом, коли звертаюся до Бога і чую голос своєї безсмертної душі. Всі добрі думки людини – це слова Божі. Бог є істина і суть, Бог об'єднує людей.

2013 рік буде роком єдності.

Єдність – зібраність у вірі, володіння собою, досконале одноосібне буття суверенної особистості та творення душевних спільнот. Віра є силою душі, що робить людину творцем та міняє світ, наповнюючи всесвіт добром.

Єдність – одушевлення всесвіту, пізнання всесвіту, володіння всесвітом і удосконалення всесвіту людиною. З одушевлення починається нескінченність.

Єдність – нескінченність та безмежність істини, одкровенність істини, яка полягає в найвищій цінності людини. Досконалий початок – все моє життя. Всесвіт – це істина, і всесвіт – це я. Добро – це істина, і добро – це я.

Істина одна. Істина – досконалий початок буття. Шлях до істини на чистому аркуші без меж, де кожна мить – досконалий початок, а кожен початок – дотик душі, що прагне добра. Дотик вільних душ, удосконалений доброю волею, створює божественну єдність душевної спільноти – згоду людини з собою та усіма формами душевності буття. Бог, як джерело всіх душ, є спільнотою досконалого початку.

Стверджуючи істину, я творю добро. Бог каже, що моє буття належить мені; тому моя доля є найвищою традицією, досконалим доказом істини. Кожна добра доля через чесність, праведність, вірність собі веде мудрий розум до пізнання істини, тому я поважаю кожну добру віру. Згода, взаємоповага і

співпраця усіх віруючих – досконалий початок творення людства, душевної спільноти, що належить всім людям всесвіту.

Істину творить людина у ствердженні та згоді. Критика, змагання, заперечення – це недосконалості всесвіту, яким володіє людина. Істину неможливо заперечити, бо наслідком заперечення істини завжди є ствердження істини. Віра в найвищу цінність людини завжди була і завжди буде, бо ця віра є і готова прокинутись в кожній людській душі.

ЦІЛІ ТА ОРІЄНТИРИ РОКУ ЄДНОСТІ

Утверджуючи найвищу цінність людини і цим реалізуючи волю Бога, у 2013 Році Єдності Українська Душевна спільнота пропонує віруючим керуватися такими цілями та орієнтирами: душевна єдність; істинна єдність; творча єдність.

1. Душевна єдність.

Я одушевляю всесвіт, починаючи з себе.

Я знаходжу єдину істину в кожній душі.

Я творю істину у згоді з кожною душею.

2. Істинна єдність.

Я досконало усвідомлюю єдину істину.

Я мудро стверджую єдину істину.

Я добре здійснюю єдину істину.

3. Творча єдність.

Я творю єдину істину і володію нею.

Я творю себе, як єдину істину.

Я творю добро з вірністю собі, як єдиній істині.

ПОРЯДОК БЛАГОСЛОВЕННЯ СПІЛЬНОТ

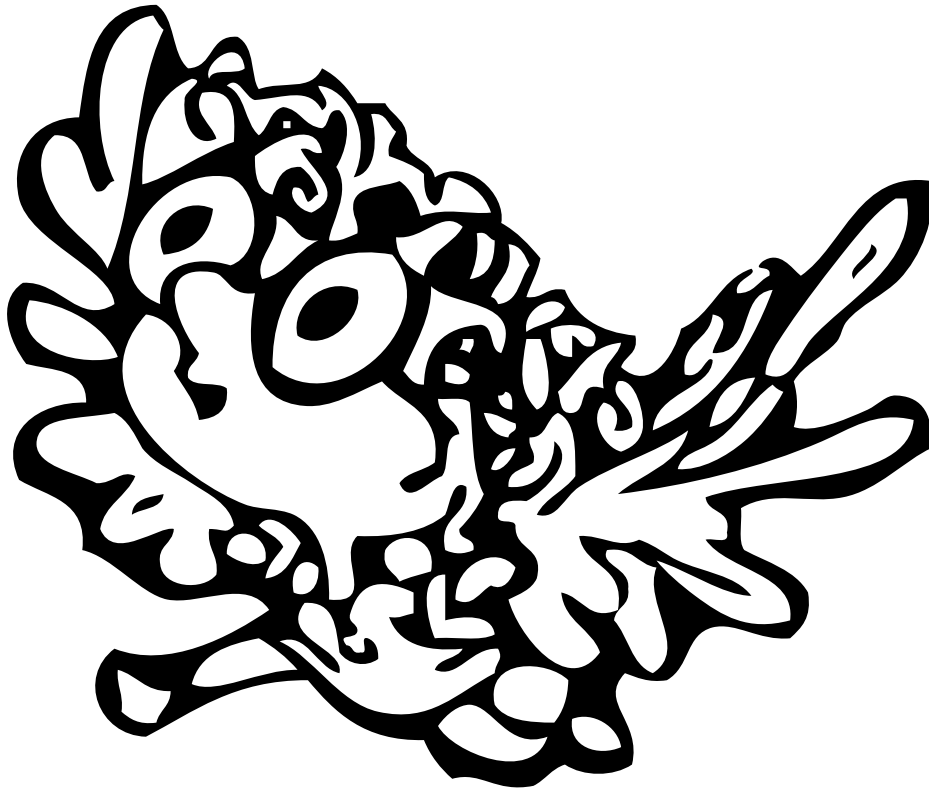
Українська Душевна спільнота повідомляє віруючим порядок благословення спільнот Хранителем віри, водночас наголошуючи, що відповідно до Священного писання віруючі можуть звернутися за благословенням безпосередньо до Бога.

Хранитель віри благословляє на прохання віруючих душевні спільноти для добрих справ та ініціатив, суспільні, творчі об'єднання, інші види співпраці в ім'я добра. Серед інших душевних спільнот, Хранитель віри благословляє суверенітет особистості та сімейні союзи для виховання дітей.

В ритуалі благословення священник (Хранитель віри) бере у людей підготовлений ними регламент (угоду про створення і внутрішній порядок) спільноти чи декларацію суверенітету особистості, вивчає цей документ, переконується у його досконалості та у добрій волі всіх людей та їх згоді дотримуватися регламенту (декларації). Якщо регламент (декларацію) заздалегідь не підготовлено, священник питає, чи бажають люди простого або мудрого благословення. Для простого благословення священник дає підписати людям текст регламенту (декларації) у Священному писанні (при заснуванні душевної спільноти зазначається, хто є хранителем віри). Для мудрого благословення священник розпитує, що і як люди мають намір робити, чого вони очікують, що обіцяють, фіксує відповіді та перевіряє згоду усіх зацікавлених людей зі всіма відповідями, формує таким чином регламент (декларацію). Потім священник дає людям необхідне благословення, оголошує душевні настанови, рекомендує за необхідності звертатися за нагадуванням і тлумаченням змісту регламенту (декларації). Відшкодовуються заздалегідь обумовлені витрати на ритуал.

ПРОПОВІДІ

ІКАР

Коли я був малим, вперше побачив мультфільм “Ікар та мудреці” на екрані чорно-білого телевізора. Потім, звичайно, знайшов його на YouTube і передивився десятки разів. Це прекрасна притча про те, що мрії існують та чудеса трапляються завжди, що б там не казала скептично налаштована більшість.

Сюжет мультфільму простий: людина вчиться літати. Будує купу різних літальних апаратів, стрибає зі скелі, щоразу падає і щоразу видирається на скелю знову, “окрилена”, готова до нового польоту. Місцеві мудрагелі коментують польоти Ікара афоризмами, що одразу карбуються на могильних плитах та падають бідоласі на голову. Зрештою політ вдався, але натовп “забалакав” цю подію сіренькими репліками і поховав Ікара під надгробком з написом “не нове”. На завершення мудрагелі

МОРАЛЬ

водять екскурсії до надгробка Ікара, вчать малечу своїм афоризмам, і раптом одна учениця (чи учень, неважливо) знаходить кілька пір'інок Ікара, замислюється та біжить до скелі вчитися літати. Портрет цієї мрійниці ми розмістили на обкладинці релігійного бюлетеня “Ідеаліст”.

Ідеаліст – це людина, вірна собі. Для ідеаліста власні думки існують так само, як інші предмети; віра є вчинком; переосмислення світогляду є подвигом. Вірність собі робить людину власником всесвіту: свого внутрішнього світу, власної душі, Божого дару кожній людині; одушевленого зовнішнього матеріального світу, включаючи власне тіло людини та спільноту навколишніх людей. Ідеаліст дієво удосконалює всесвіт відповідно до Божественного одкровення, явленого у мріях.

Ідея вірності собі не є популярною, але то пусте. Ідеаліст живе своїм розумом. Відповідно до уявлень більшості українців, людина має бути вірною близьким, нації, державі, сім'ї, любові, Христу, кому завгодно і чому завгодно, окрім себе. Люди рідко згадують про просту істину, відому кожному ідеалісту: Бог є джерелом свободи, натхненням вільних душ, а не якимсь карикатурним диктатором. Свобода волі людини – це природне право, так само непорушне, як всі закони природи.

Честь, гідність, самовдосконалення, мудрість, розум, добра воля рідко розглядаються як самостійні та безвідносні цінності. Більше цінується “нормальність” – вірність популярним стереотипам, моді, звичаям й традиціям. Але норма не завжди є найкращою з мислимих, і “ненормальним” ідеалістам доводиться міняти її. Про це сказано в жартівливій “Притчі про Місто Ненормальних”. Справді, самовдосконалення ідеалістів стає тим дороговказом, який дозволяє суспільству не заблукати у темному лісі історії і не втонути у болоті догм. Смішними є суперечки, що первинне – норма чи мрія, матерія чи ідея (курка чи яйце?). Порядок визначає людина. Так велів Бог.

ТІЛО – ВЛАСНІСТЬ ДУШІ, ДАРОВАНА БОГОМ

Я цілком належу собі, володію та розпоряджаюся собою на свій розсуд. Це включає повне і ексклюзивне володіння суб'єктивною реальністю та своєю душею як її частиною. Також це включає в себе володіння об'єктивною реальністю на умовах повного і ексклюзивного володіння своїм тілом і співволодіння усією іншою об'єктивною реальністю тією мірою, якою вона не привласнена іншими душами (Священне писання, розділ Організація, текст Декларація суверенітету особистості, 5). Усвідомлюючи цю істину, треба вірно розуміти поняття «тіло». Адже у віровченні нашої релігії тіло не ототожнюється плоті.

Тіло – це частина об'єктивної реальності всесвіту, яка відповідає волі людини, належить людині. У тексті Креативний ідеалізм, 4 читаємо: «От принцип єдності ідеального з матеріальним. Кожна людина живе в двох світах – внутрішньому і зовнішньому. Внутрішній світ – суб'єктивне, мислиме, ідеальне буття, що існує в залежності від волі людини. Зовнішній світ – об'єктивне, відчутне, матеріальне буття, що існує незалежно від волі людини, хоча може відповідати волі людини з трьох різних причин: завдяки зусиллям людини, коли воля продиктована відчуттями або випадково. Обидва світи для нас однаково реальні та важливі. Обидва світи – ідеальний та матеріальний – взаємопов'язані та складають разом універсальну реальність, всесвіт». Тіло – частина цієї універсальної реальності, підвладна людині. Тіло – вся приватна власність людини: душа і свідомість, думки і воля, мізки та кров, оселя, участь у спільнотах, творіння і здобутки, багатство, досягнення, статки, честь, слава, влада. Особисті вигоди від договірних відносин з людьми – це частина тіла. Чиєсь

МОРАЛЬ

самозречення, сліпа покора і довіра – частина тіла. Чиясь передбачувана агресія, якою можна маніпулювати – частина тіла. Безумною любов'ю, безумною ненавистю, безумним слідуванням стадному інстинкту дехто віддає себе в нашу владу, і плоди цих безумств також стають частинами нашого тіла. Однак людина – не тіло, а душа. У це ми віримо, утверджуючи найвищу цінність людини. Бог дарує усім людям однаково досконалі душі і однаково радісно спілкується з молодими і старими, з жінками і чоловіками, з білими, жовтими і чорними (а може, і з зеленими людьми на інших планетах), з багатими та бідними, з громадянами усіх націй, з членами усіх сімей та організацій, з віруючими всіх релігійних конфесій.

В кожному місці всесвіту кожна душа однаково чітко чує гучний заклик Бога до утвердження найвищої цінності людини, творення добра.

Ми кажемо, що людина – це душа, бо людина є людиною, оскільки Бог дарує себе кожній людині у формі душі. Людина може одушевляти будь-що дійсне і уявне силою віри. Душа ідеальна і досконала, тіло матеріальне і недосконале. Душа важливіша за тіло. Тіло може бути яким завгодно: Бог нехтує тілесними відмінностями, коли ми спілкуємось з Богом (Священне писання, розділ Осмислення, текст Діалог, 37, 38). Слід розуміти, що недосконалість тіла є лише об'єктивним, матеріальним аспектом буття. Тіло недосконале і гріховне лише тою мірою, якою не одушевлене. Причому одушевленість означає не просто включення душі у тіло, але й підвладність тіла душі, самоконтроль. Те, що тіло включає в себе душу і підвладне душі, не гарантує захисту від зла, того ж безумства, хвороб, смерті. Захист від зла має постійно будуватися свідомими зусиллями, доброю волею і мудрими задумами, саморозвитком, самозахистом, самообмеженням. Ми відповідальні перед Богом за володіння собою, і якщо свідомо втрачаємо добру волю та

піддаємося спокусам безумства – це наш найбільший гріх.

Життя душі вільне від безумства, бо має сенс, тому в міру своєї одушевленості тіло є добрим, прекрасним, досконалим. Сенс життя людини у розвитку, пізнанні та творенні, у прагненні добра та боротьбі за добро, і такий життєвий шлях веде до щастя. Прокидаючись від сну розуму в буденній метушні, я чую голос своєї безсмертної душі (Священне писання, розділ Одкровення, текст Символ віри, 2, 46).

Тіло досконале у якості досконалого початку, який не має меж, в тому числі, символізує єдність людини з усім сущим, зі всесвітом – тілом Бога.

Ідея досконалого початку – це приватний апокаліпсис, за допомогою якого кожна людина може визнати і спокутувати свої гріхи та рухатись далі, воскреснувши, як вільна душа. Звісно, далі теж будуть нові гріхи, які також слід буде спокутувати. Тому кожна людина має систематично творити у своїй свідомості індивідуальний кінець світу, аби не зупинятись у розвитку. Визнання сущого чистим аркушем – це акт одушевлення. Добра воля душі перетворює будь-яке матеріальне тіло, попри зримі недосконалості, на стартову позицію розвитку.

Досконалий початок не даність, а власний вибір людини, що прагне розвитку. Цей вибір продиктований одкровенням, спілкуванням з Богом, об'єднанням з Богом.

Бог завжди поряд; завдяки спілкуванню з Богом, єдності з Богом ми володіємо собою, проявляємо добру волю.

Мій подарунок – всесвіт на чистому аркуші паперу, каже Бог; от чистий аркуш, чистота якого наповнена душею; я творю його своєю доброю волею; я є добро; я є всесвіт. Шлях до істини на чистому аркуші без меж, де кожна мить – досконалий початок, а кожен початок – дотик душі, що прагне добра (Священне писання, розділ Одкровення, текст Досконалий початок, 1, 6, 9-10, 19, 27).

ОДУШЕВЛЕННЯ ВЛАДИ

Людина понад усе, сказано в Священному писанні (розділ Одкровення, текст Символ віри, 7). Людина є душа в центрі всесвіту. Сказано також: одушевляй суще, бо така воля Бога, бо істина пробуджується в душах (Священне писання, розділ Оповідання, текст Гармонія, 7). Дехто шукає істину не у власній душі, а очікує компетентного, авторитетного рішення влади про істину (влади – в широкому сенсі: лідерів, експертів, наставників, батьків). Але владу ми теж одушевлюємо самі.

Що є священний суверенітет особистості, дарований Богом кожній людині, як не влада над собою? Віра, мрії та моральні принципи, розум людини – це законодавча влада. Добра воля, що втілюється у добрих вчинках людини – це виконавча влада. Оціночні судження людини – це судова влада. Ці три гілки влади міцно вкорінені у кожній людській душі завдяки верховенству права, найвищого права – природного права.

Коли деякі матеріалісти висловлюють сумнів у здатності людини самотійно давати собі раду, вони забувають, що Бог благословив людей бути вірними собі та створив три вищі інстанції для перевірки правильності самотійних рішень людини: перша інстанція – суд совісті, яка є голосом Бога, що нагадує кожній людині про добро та допомагає уберегтися від зла; апеляційний суд наслідків дій; касаційний суд перспектив розвитку. Володіючи собою, людина враховує мудрість інших.

Матеріалісти кажуть, що не можна жити в суспільстві і бути вільними від суспільства. Споглядаючи силу масовості, котра (як і все матеріальне) однаково може бути інструментом поневолення чи інструментом звільнення, вони відволікаються від істинної суті кожної людської спільноти – душевності. Їм навіть не спадає на думку сказати собі: “Суспільство – це я; бути

вільним від себе не можна за визначенням”. Адже воля – це вірність собі. Все суспільство є договором вільних людей про солідарне життя та співпрацю. Суспільство належить людям, що домовились про спільне благо. Вірність договору – це вірність собі. Найпростіший договір – згода з собою, організованість людини, декларування самостійності: суверенна особистість є первинною формою спільноти, самопроголошеною інституцією вірності собі суверенної людської душі. Суспільство теж спільна душа людей. Отак, володіючи собою, я володію суспільством.

МУДРІСТЬ І СИЛА ПОСМІШКИ

Зараз я напишу дещо несподіване. Готові? **Один у полі радіє волі!** Знаю, ви посміхаєтесь. Це, звичайно, жарт на тему затертого до дірок прислів'я про силу масовості (“один у полі не воїн”). Весело і правильно підкреслювати просту істину: одна добра, вільна душа варта сімох армій.

Згадаємо слово Боже з такого приводу.

Душа – це найвища цінність людини, і її силою є віра. Думки та ідеї, плани та задуми, мрії та знання, любов і пристрасть, терпіння і смирення, фантазія, надія, розуміння і співчуття, все найкраще у моїй свідомості – це душа. Як можна сумніватись у існуванні душі? Посмішка – найпереконливіший доказ того, що душа існує та дає мені віру! Людина може ділитися вірою і випромінювати віру, щоб утвердити найвищу цінність людини. Віра робить людину творцем. З вірою я стаю краще. Віра міняє світ. Посміхнись! (Священне писання, розділ Одкровення, текст Символ віри, 9-17).

Отже, для нас, віруючих в найвищу цінність людини, посмішка – священна. Йдеться про добру посмішку, не насмішку. Насмішка принижує людину, це пісня злодіїв та забіяк, вкрадена радість, свято за чужий рахунок. Кепкування

та глузування є негідною пародією на доброзичливу усмішку. Добра посмішка випромінює віру, допомагає людині переступити через страх, біль, нудьгу, гіркоту. Сила посмішки одушевляє світ і утверджує найвищу цінність людини, творить добро.

Посмішка – супутниця щастя та задоволення. Якщо вам бракує віри, ви можете обуритися: навколо безлад та свавілля, всі ходять, не піднімаючи очей від підлоги, настрої препоганий, здоров'я таке, що можна позаздрити мертвим, то про яке таке щастя ти, великодушний добродію, смієш торочити, не знаючи собачого життя мого!? А я вислухаю це з посмішкою, і моя посмішка означатиме, що я, зі всією повагою до вас, сміюся над такими настроями та показую вам приклад, як треба ставитись до неминучих нападів безвір'я. Звісно, що з посмішкою. Смійтеся над собою, більше того, запросіть Бога до цієї забавки, беручи в руки Священне писання у хвилини нудьги. Бо ж сказано: читай символ віри; думай, мрій, черпай натхнення з символу віри; коли страшно, гірко, нудно, долаючи розчарування, хворобу, безсилля, коли віра слабшає – читай символ віри!

Душа – господар почуттів. І мудра посмішка засвідчує цю силу душі. З посмішкою навіть чужі образи легко прощати, бо кривдники принижують, перш за все, самих себе. Ми створені Богом не для того, щоб воювати, а для того, щоб володіти собою, маючи на увазі істину досконалого початку: я є всесвіт. Щасливі й благословенні ті, хто радіє волі!

"АРХЕТИПИ" І "МІКРОЧІПИ"

Відстоюючи свій суверенітет особистості, нам часто доводиться чути різноманітні міфи про те, що, нібито, людина не самодостатня і не може належати собі. Серед таких міфів

трапляються і явні казочки, і переконливі “наукові” та “філософські” розвідки.

Наприклад, добродій С. звертається до всіх вітчизняних і міжнародних органів влади, запевняючи, що ним маніпулюють спецслужби через вживлені йому в голову мікрочіпи. Він “привертає увагу до проблеми”, вимагає заборонити використання мікрочіпів для контролю над психікою людей. Звісно, всі розуміють міфологічний характер його оповідання.

Однак, не сприймаючи всерйоз “вживлені мікрочіпи” добродія С., багато розумних людей сліпо приймають на віру ідеї З. Фрейда та К. Юнга про те, що основою життя індивіда, буцімто, є інстинкти. Вони щиро вірують, ніби особистість людини – в тому числі, їх власна особистість – є “продуктом соціуму”, “вродженими психічними структурами” “неусвідомленого колективного” або так званими архетипами. Ця абсурдна віра не є наукою. Це стадна ідеологія, що принижує людину, бо недосконалості тіла приписує досконалій душі.

Справжня наука виявляє і вивчає конкретні явища – в тому числі, звісно, недосконалі інстинкти, характерні для матеріального тіла – даючи кожній людині інструменти для самоудосконалення, розуміння своїх інстинктів, керування ними та подолання їх недосконалостей. Наукові знання допомагають людині володіти собою, користуючись силою розуму, знаходити сенс життя у пізнанні та свідомому творенні кращого “я”, досконалої душі, власниці недосконалого матеріального всесвіту.

Будуючи співпрацю з іншими людьми на основі стереотипів про “неусвідомлене колективне”, послідовники З. Фрейда та К. Юнга піддаються спокусам морального матеріалізму та стадних інстинктів. Моральний матеріалізм – рецепція звичаїв та звичок як імперативу, підміна ідеального

МОРАЛЬ

морального критерію праведності утвердження найвищої цінності людини примітивним критерієм належності до певної групи, “еліти” “своїх”, і культом нормальності, подібної до “мікрочіпів” добродія С. Відмовляючись від мети удосконалення людини на користь химерного “удосконалення суспільства” за маніпулятивними схемами, навіюючи собі та іншим почуття власної мізерності під виглядом “вищої істини”, вони дозволяють інстинкту стадності руйнувати свій розум, домінують і чинять зло. У Священному писанні (Діал. 54) прямо сказано про це, і Бог радить також: відмежуй свідомість від зла, реалізуй свій суверенітет особистості (Діал. 66). Вільна душа (Симв. 26) перемагає зло “архетипів”!

ІСТИНА ОДНА

Бог є істина і суть, сказано в Священному писанні (Бож. 5); ще сказано: єдина істина – це досконалий початок (Діал. 24), білий аркуш буття, на якому ми бачимо межі всупереч його безмежності, але віра у єдність та чистоту аркуша стирає ці межі (Дос. 3, 4, 11). Шлях до істини на чистому аркуші без меж, де кожна мить – досконалий початок, а кожен початок – дотик душі, що прагне добра (Дос. 27). Так заперечення істини, торкаючись її, обертається ствердженням істини.

Істина одна для всіх. Істина одна завжди і всюди. Істина одна в усьому. Істина одна, хоч про неї думають і кажуть що завгодно. Відкидаючи її – приймаєш її; воюючи з нею – перемагаєш себе.

Істина – досконале, беззаперечне буття; його бездоганність забезпечується визнанням дійсності небуття. Тому проповідникам істини нема сенсу конкурувати і сперечатися, хіба що для розваги, для сміху, бо посмішка теж укріплює віру (Симв. 12). Істина є істиною, бо їй ніщо не протистоїть.

“Де межа між небуттям і буттям, добром і злом, мною і всесвітом?” – питає Бог у Священному писанні. Далі відповідає: що є, того нема, бо з того, чого нема, твориться те, що є (Дос. 8). Замислимося: у чому полягає моє небуття? Кажуть, двічі в одну річку не ввійдеш. Так само і я не стою на місці, я завжди рухаюсь, прагну бути кращою людиною. Кажуть, не можна жити сьогоднішнім днем; але ж у минулому життя вже закінчилося, а у майбутньому ще не почалося. Тому нема життя як сліпої покори плинові часу, моє життя – це підсумок здійснення моїх задумів. Я існую тоді, коли мислю; уві сні я не мислю, отже, уві сні я не існую. Матеріалісти бачать моє тіло і не хочуть бачити мою душу, але я є душа, тому для них я не існую. Взагалі, ми часто не існуємо такими, якими нас помилково бачать інші люди.

Без віри у реальність небуття як розвитку буття неможливе пізнання істини. Лише безумці доводять обмеженість буття відчуттями і поглядами, а то й шукають у Бога групові чи статові ознаки, рахують богів, злісно прагнуть обмежити Бога пустою балаканиною про його, нібито, недосяжність для людини, воюють з інакомислячими.

Багато спільнот по суті є домовленостями про єдність думок та задоволення почуттів, бо це найпростіша мета співпраці людей. І хоча це добра мета, істина включає в себе й заперечення такої мети: задум нової реальності окрім спільної, явної. Реальність легко розвинути, перетворюючи відчутне й мислиме на символічне. Хіба не походять абстрактні поняття душі, духу – від дихання як ознаки життя; погляду, світогляду – від мислених образів побаченого очима? Узагальнюючи, фантазуючи, ми долаємо межі й недосконалості відчутного буття, творимо прекрасну, досконалу суб'єктивну реальність, яка постійно надихає нас творити добро і удосконалювати всесвіт, власність душі.

ЯК СТАВИТИСЬ ДО БОГОХУЛЬСТВА?

Богохульство – один з гріхів, перерахованих у Священному писанні, розділі Осмислення, тексті Діалог, 48, де Бог тлумачить

людям сутність зла. Богохульство може виявлятися у безумному прагненні безпосередньо принизити Бога або висловити зневагу до релігійної віри в найвищу цінність людини, до віруючих.

Приймення людини і Бога є безумством, яке насправді принижує лише безумця (Священне писання, розділ Одкровення, текст Божественне одкровення, 21). Отже, богохульство – наслідок недосконалості світогляду тих, хто нехтує спілкуванням з Богом та не бачить сенсу у досконалих ідеях слова Божого, дарованих у Священному писанні.

Віруючим в найвищу цінність людини не слід плутати богохульство з інакодумством або сповіданням іншої доброї релігії. Адже Бог заборонив нам зневажати вірою і переконаннями інших людей (Люд. 4.7). Більше того, моральна максима Символу віри, 39 вказує нам, сповідуючи свою релігію, поділяти віру кожної людини, поважати кожен релігій, що утверджує цінність людини. При цьому, звісно, слід пам'ятати принцип Божественного одкровення, 20: хто вважає, що Бог принижує людину, той принижує Бога і людину, такі злі переконання не можна поділяти. З посмішкою – адже посмішка є одним з джерел і обрядів нашої віри (Симв. 17, Рит. 8) – слід зазначити (і це свята правда), що у переліку різних шляхів до істини, наведених у Священному писанні, тексті Діалог, 12 значиться не тільки наука, віра, філософія, не тільки традиційні релігії, такі, як християнство, іслам, буддизм, індуїзм, іудаїзм, синтоїзм, тощо, але й навіть... атеїзм, котрий, за словом Божим, є досконалим як заперечення недосконалих уявлень про Бога. Таким чином, до атеїстичних формул на зразок «Бога нема» віруючим слід ставитись з розумінням (а також, безперечно, з посмішкою) і не сприймати їх як богохульство, оскільки навіть такі твердження можуть бути спричинені розумною і правильною спробою суверенної особистості звільнитись від забобонних, принизливих для людини стереотипів.

Богохульство не може бути розумним, богохульство завжди є проявом недосконалості почуттів. Не слід піддаватися спокусі інстинктивно реагувати агресією на богохульство. Суверенітет особистості має залишатися непорушним навіть у тому разі, якщо богохульство виявилось влучним і викликало певну зневіру. Бог каже: коли страшно, гірко, нудно, долаючи розчарування, хворобу, безсилля, коли віра слабшає – читай Символ віри або Священне писання в цілому; думай, мрій, черпай натхнення зі Священного писання (Рит. 2). А в Символі віри сказано, що вільна душа, знання, віра і мудрість тріумфує у сутичках зі злом (Симв. 26), в тому числі, перемагає зло богохульства.

Які б почуття не викликало богохульство, слід володіти собою відповідно до поради Божої у Священному писанні, розділі Осмислення, тексті Діалог, 66. Відмежуй свідомість від зла! Зрештою, всесвіт – чистий аркуш (Священне писання, розділ Одкровення, текст Досконалий початок, 1), і дивитися на нього слід саме так: як на чистий аркуш. Хай безумці зловтішаються своїми богохульствами, думаючи, що їм вдалося образити Бога чи віруючих. Ми ж побачимо лише чистий білий аркуш там, де вони старанно вимальовували свої непристойності під дією недосконалих почуттів.

ЧИСЛА І СТАТУСИ ВИЗНАЧАЄМО З ВІРОЮ МИ САМІ

Є люди, які користуються своїм розумом, щоб рахувати та порівнювати, але гучно зрікаються віри. Це дивовижна манера вірити в себе. Вони обчислюють розміри, масу, координати, пізнаючи природу речей. Вони вбачають статуси, категорії, структуру у суспільних явищах. Але вони не бачать сенсу ідеї найвищої цінності людини.

На відміну від нас, віруючих в найвищу цінність людини, вони не цінують своє суб'єктивне буття в центрі всесвіту.

Ми завжди бачимо життя в світлі цінностей та пріоритетів, керуємось тим, що для нас важливо. Ми вважаємо, що найвищою цінністю є людина. Для нас людина як добра душа є головним пріоритетом.

Однак, коли ми цитуємо Символ віри («Людина понад усе!» – Симв. 7), у відповідь чуємо, що є речі, важливіші за людину.

Комусь легше дивитися, слухати, торкатися, лизати, винюхувати, тобто, давати волю відчуттям, ніж мислити, уявляти, згадувати, розраховувати та прагнути, тобто, давати волю розуму.

Вони свідомо обирають пріоритетом легкий шлях безумства. Вони кажуть: відчувати легко і природно, а думати тяжко, від складних думок болить голова. Почуття заважають їм володіти собою, але вони не приборкують свої почуття з такою наполегливістю, як це робимо ми.

Ми знаємо, що мислити з вірою – це радість.

Уява, спрямовувана розумом та доброю волею, є нескінченним джерелом корисних знахідок.

Нам допомагає володіти своїм розумом і своїми почуттями ідея досконалого початку, безмежності людської душі.

Не число, а душевність наближає до істини, сказано в Священному писанні (Діал. 10). Прирівнюючи людину до всесвіту (Дос. 9), Священне писання оголошує особистість найбільшим числом. А визначення душевності як найвищої цінності людини є присвоєнням людині найвищого статусу, вершини ієрархії статусів буття.

Усвідомлення пріоритету досконалої ідеї над недосконалою матерією - основа основ нашої релігії.

Ми творимо числа і творимо статуси, володіємо собою, самотійно визначаємо власну долю, свідомо і розумно міняємо

світ на краще. Бо ми – люди, і все нескінченне буття належить нам.

У ПОЛОНІ НАТОВПІВ, ЧЕРГ ТА ПРОБОК

Велику частину життя ми прошовуємо через беззмістовні скупчення тіл. До стадності нас привчають з дитинства, «формуєючи», як на конвеєрі, не індивідуальний розум, а зігнаних у «класи» та «групи» покiрливих слухачiв. Якщо й після цього нам вдається зберігти допитливий творчий розум новоселів землі, решту життя ми змагаємося за увагу та схвалення широкої громадськості, ніби це справді потрібно для реалізації наших добрих ідей. А коли ми чесно кажемо, що самотність є щастям і можна прекрасно жити, уникаючи натовпів, мовчазний натовп слухачів, наче по команді, робить вигляд, що не почув нас і навіть слухати не хоче цих ненормальних, антисоціальних одинаків. Як не дивно, саме наші вимоги жити по-людськи «виявляються» антисоціальними. А звичка перетворювати суспільство у безумне стадо, що від ранку до ночі понуро стоїть у чергах без найменших сподівань на повагу до людської особистості, підноситься до статусу мало не вічної культурної традиції!

Кожне принизливе скупчення людей має свою причину. Щоб боротися з натовпами, слід зрозуміти ці причини. Слід розрізняти зло стихійних та організованих натовпів. Стихійні натовпи скупчуються внаслідок відсутності доброго задуму з організації життя людей, а організовані натовпи створюються внаслідок свідомої неповаги до людей організаторів натовпів. Розглянемо кілька прикладів.

Пробки на дорогах – стихійний натовп, пов'язаний з тим, що люди продовжують купувати індивідуальний автотранспорт і їздити на ньому в один і той же час з дому на роботу та з роботи

додому. Вони знають, що дороги перевантажені, але звичка марнувати життя в натовпах гасить відчуття нестерпності вистоювання в пробках. Мати свою машину – це нормально, стояти в пробках – це нормально. Дурість, назагал визнану нормою, часто вважають вищою за критику навіть розумні люди, бо стадне дитинство «навчило» їх не сперечатися з колективом. Страх замислитись, чесно зважити всі обставини і визнати злом поведінку більшості, є інстинктивним. Щоб зрозуміти і перебороти цей принизливий інстинкт «нормальності», варто прослідкувати його походження, вкорінене у неусвідомленому минулому. Мало хто згадує та аналізує жах та сором прив'язки особистості до маси в дошкільному та шкільному віці, трагічні розправи організованих натовпів безправної малечі над інакшими, «занадто розумними», однолітками, спровоковану поведінкою дорослих вчителів та наставників. Адже наші «вихователі» безглуздо любили слухняність дітей і перетворювалися на стихійне лихо та виміщали свій гнів на всіх підряд, коли хоч одна душа наважувалася заперечити їх накази і оголосити, що має власні плани, які книжки і газети читати, чому вчитися, як жити.

Так само наші політики та чиновники ставляться до українського народу, як до поганих, неслухняних дітлахів. Навіть опозиція жене своїх прихильників на масові мітинги, де нічого путнього не відбувається, а люди просто марнують час у натовпі. Що вже казати про владу, яка не тільки ігнорує зацікавленість незалежного індивідуума у особистому розвитку, але й умовляє, переконує, примушує його приєднуватися до контрольованих натовпів та бажати для себе не більше, ніж бажують ці тисячі тіл з пустими очима. А вже той мізер, на зразок «мінімальної зарплати», обіцяє дати без будь-яких зусиль рости і розвиватися з боку людини, просто у винагороду за

ідіотичну «самопожертву». У молодості розмножуйся та працюй, де накажуть і не більше, ніж накажуть, щоб ніхто не подумав, що тобі більше за всіх треба. У старості глуши розум горілкою, щоб не було спокуси підбивати гіркі підсумки, відволікати молодь від «норми» критикою життя без сенсу. Приймай на закуску подачки, вклоняйся благодійникам і радій. От і весь ідеал «соціальної держави».

Можновладці не хочуть визнавати кожну людину рівною собі, вважають, що неможливо або дуже важко навчити всіх людей бути самостійними, мислячими, сильними духом ковалями власного щастя. Тому, плануючи порядок роботи і майбутнє як окремих інституцій, так і держави в цілому, вони уникають обговорень та домовленостей з людьми. Все одно люди прийдуть і стоятимуть в чергах. Так у нас заведено.

Не секрет, що дехто гріє руки на катастрофічній безнадії натовпів. Біля будь-якої установи, де можна стояти півдня у черзі, щоб зрештою так і не потрапити на прийом, обов'язково ошиваються спритники зі зв'язками «нагорі», які обіцяють швидко все владнати за певну винагороду. Їм всі двері відкриті поза чергою, як і ліві кишені чиновників. На тлі «корупційних» черг трохи комічно виглядають чесні спроби деяких ділків скористатися безладом. Одіозні черги в канцелярії Київського апеляційного адміністративного суду, які навіть визнавалися злом у ритуалі визначення добра і зла, проведеному Українською Душевною спільнотою (визначення від 11.09.2011 р. читайте у журналі «Мораль» № 3 (6), стор. 54-65), надихнули тамтешній буфет виставити прилавок поряд з чергою та заробляти на голоді принижених учасників судової тяганини. Зрештою ми примусили канцелярію суду, систематично оскаржуючи її дії, приймати документи та надавати інформацію про рух справ увесь день, а не тільки половину дня. Черги, принаймні, зменшилися наполовину.

У скупченні черг в установах часто винні не тільки їх керівники, які пальцем о палець не вдарять, щоб виявити повагу до громадян та зберігти наш час. Неправильна, мабуть, вся традиція діловодства: купа паперів, подання яких вимагається з принципу презумпції винуватості та недоброчесності людини; прийом громадян за залишковим принципом кілька годин на день чи тиждень; навіть обідні перерви. Що за дурна ідея обідати всім одночасно замість того, щоб кожен самостійно обирав собі обідній час, коли зголодніє, з розумного розрахунку, щоб прийом громадян не переривався увесь день? Щоб побороти натовпи, нам потрібні нові сміливі рішення. І рано чи пізно такі рішення будуть прийняті та схвалені народом, бо розум завжди перемагає безумство, поки ми залишаємося людьми.

ТЕОЛОГІЯ ПІЗНАННЯ

Пізнання є оцінкою важливих, з нашої точки зору, якостей буття. Богословське вчення про пізнання у теології людини базується на принципах і законах креативного ідеалізму – світоглядного та антропологічного вчення, яке, відповідно до Священного писання, розділу Осмислення, тексту Креативний ідеалізм, 38 є раціональною основою віри в найвищу цінність людини.

Для пізнання буття в цілому ми, перш за все, виділяємо дві його якості – **цінність** та **предметність**.

Цінність буття полягає в тому, що буття має сенс, визначений людиною; всім частинам та якостям буття людина приписує певну мету та призначення, визначає їх форму і зміст, значення, місце в світі та користь для себе. **Предметність** буття полягає в тому, що буття складається з окремих предметів, матеріальних та ідеальних. Буття в цілому з точки зору

предметності є тілом (всесвітом) і з точки зору цінності є душею (Богом).

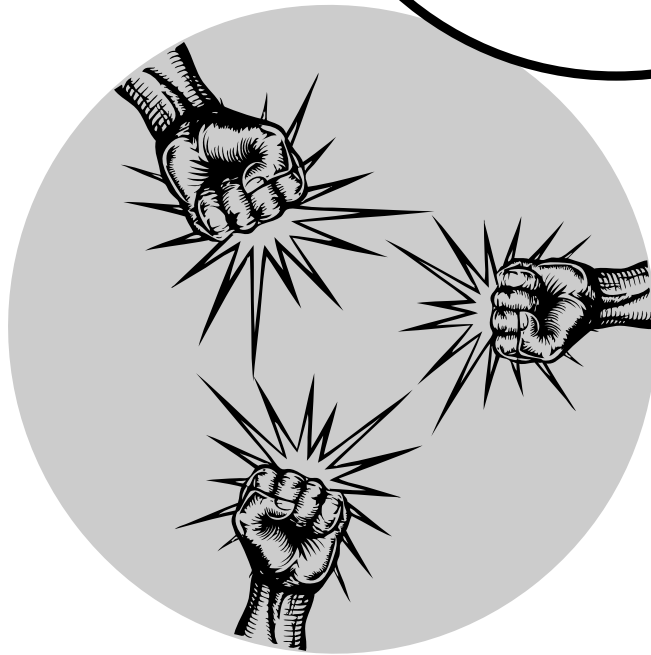
Цінність буття є здійсненням принципу єдності ідеального з матеріальним в креативному ідеалізмі, оскільки цінність споріднена з буттям; все суще і його цінність є одним цілим; щоб володіти матерією, людина ідеалізує її: виявляє, іменує, пізнає за законом ідеалізації дійсного; використовує за законом здійснення ідеального; удосконалює, збільшує цінність за законом ідеалізації ідеального.

Предметність буття є здійсненням принципу творчого розвитку в креативному ідеалізмі, оскільки люди творять предмети: активно – діями та думками; пасивно – підкореними розуму відчуттями, вибором, поділом на частини, іменуванням, тощо. Творення цінних предметів, зокрема, нових сенсів та значень, є розвитком буття.

Категорії предметності та цінності буття пояснюють сутність понять суб'єктивності та об'єктивності, ідеалу та матерії, причинності та часу, якості та кількості, форми та змісту; крім того, ці категорії визначають суверенітет. Суб'єктивність – цінність буття, об'єктивність – предметність буття; ідеал – цінність відчутного буття, матерія – предметність відчутного буття; причинність – цінність змін буття, час – предметність змін буття; якість – цінність предмета, кількість – предметність предмета; форма – предметність цінності, зміст – цінність цінності.

Суверенітет визначається як самоцінність, тобто, суб'єктивний зміст буття. Цікаво, що в зв'язку з відносністю предметності та цінності (адже предмет є цінністю, цінність є предметом) поняття суверенітету також є відносним і може розглядатись як об'єктивна якість буття. Твердження суверена про себе (Бога, людину, спільноту) завідомо цінні та предметні. Кожна душа воістину достойна поваги.

РЕВОЛЮЦІЯ В ДУШІ

Ви знову живете у передчутті революції. Прогнози, що завтра все зміниться, стали звичними і регулярними, наче божевільні віщування про кінець світу.

Вам не подобається, як влаштоване суспільство. Вам не подобаються люди навколо і, тим більше, не подобається начальство. Ви нікого не хочете слухати, ні з ким не хочете домовлятися. Ви єдині лише у гніві та в очікуванні чудес.

Ви хочете змін. Старше покоління сподівається на зміну поколінь. Молодші заглядають в рот старшим в очікуванні

МОРАЛЬ

наказу змінитися. Мрійники ненавидять реальність, чекаючи, що їх мрії здійснисть хтось інший. Реалісти ненавидять мрії, чекаючи, що план дій для них вигадас хтось інший – та ще й заплатить їм за те, щоб вони знайшли своє щастя!

Ви не існуєте, бо не мислите. Не хочете думати, «ламати голову». Солодке забуття – ваша головна потреба, і ви кладете на ніч під подушку непрочитані книжки замість того, щоб уважно читати їх, міркуючи над кожним словом. Ви підкоряєтеся відчуттям та імпульсам замість того, щоб володіти собою. Ви постійно жертвуєте собою, перекладаючи відповідальність за себе на когось іншого.

Ви очікуєте дива у будь-якій формі, окрім власних добрих справ. Але дива не станеться, поки ви шукаєте його зовні, а не всередині себе.

Ви відчуваєте, що всесвіт недосконалий, і це справді так. Що б ви не вподобали, кого б ви не полюбили, рано чи пізно доведеться розчаруватися. Бо навколо вас нема нічого досконалого. Все, що збоку, рано чи пізно починає виглядати недосконалим. Достатньо глянути на себе збоку, щоб розчаруватися в собі.

І ніякої революції не станеться, якщо ви кричатимете про своє розчарування. Всі кричать, а світ не міняється. Розчарування можна перебороти, відкинувши ненависть та зневіру, прийнявши всесвіт таким, який є – не як даність, а як інструмент самоудосконалення, бо ви завжди знаходитеся в центрі всесвіту, ви є всесвіт і ви міняєте себе на краще, удосконалюючи всесвіт.

Людина – не те, чим виглядає збоку. Людина – невидима, ідеальна душа, яка володіє всесвітом, у якій завжди є прагнення досконалості. Це голос Божий, світло з неба, шепіт совісті, водоспад доброї волі. Тому не варто чекати змін та революцій. Користуйтеся внутрішнім імпульсом, словом Божим всередині

себе, щоб рухати недосконалий всесвіт у досконалому напрямку.

Знаю, зазвичай ви стоїте спиною до Бога. Повернутися обличчям до Бога – це найголовніша революція. Людям, яким вистачає натхнення спілкуватися з Богом, вистачить також натхнення на будь-яку добру справу.

Сприймійте релігію не як тінь минулого, а як джерело натхнення. Повірте у майбутнє, побудоване власними силами. Не за чужим, а за власним планом. Майбутнє, особисто змальоване вами на чистому аркуші всесвіту. Для вас, створених за образом та подобою Бога-творця, нема і не може бути якогось остаточного священного писання, бо священне писання твориться щодня у спілкуванні людей з Богом. Нема і не може бути якогось споконвіку правильного традиційного обряду, бо звичних обрядів варто дотримуватися лише в очікуванні одкровення, яке змінює звички разом із уявленнями про звичне. Нема і не може бути якоїсь єдино правильної церкви або релігійної громади, бо жодна сила, навіть сила організованої людської маси та громадської думки більшості, не може стримувати покликання вільних душ самотійно звертатися до Бога та творити добро від Божого імені.

Щоб перемогти усі розчарування, треба здійснити революцію у власній душі. Стати суверенною особистістю, опанувати свою долю, знайти щастя на самоті. Навчитися творити добро і домовлятися з людьми про спільне творення добра, спільну вигоду, спільне благо. Бо не почуття, а розумний договір людей, які високо цінують один одного, є основою людської солідарності та досконалості суспільства.

Як би не хотілося жити всліпу, треба боротися з собою та підкоряти свої потреби добрій волі розуму. І коли ви переможете себе, ви зрозумієте, що справжня перемога – не помста, не знищення ворога, а творення своєї вільної душі, чесною, гідною і тому непереборною.

ПРОБЛЕМАТИКА

ЯК ПОДОЛАТИ ІНДИВІДОФОБІЮ?

1. Поняття індивідофобії, її причини і прояви

Ідивідофобія – страх перед одноною, ігнорування проявів рівноцінності однини та множини, особливо з точки зору здатності до самоорганізації.

Це негативне явище проявляється на двох рівнях: масовому

МОРАЛЬ

та індивідуальному. У масовій психології індивідофобія є груповим острахом інакомислення та інакомислячих, агресивним прагненням більшості підкорити собі меншість (особливо таку меншість, як одна самотійна, вільно мисляча людина, що критично сприймає позиції більшості) або, принаймні, самоствердитися за рахунок пониження меншості. У індивідуальній свідомості індивідофобія відображається як стадний інстинкт (бажання «бути як усі», страждання від самотності та інакшості), острах мислити себе поза спільнотою і приймати самотійні рішення, визнавати себе повноцінною спільнотою у складі однієї людини, критично аналізувати спільні позиції, боязнь заявляти про свою самотійність як фундатора та власника спільноти, що існує лише завдяки згоді особистості делегувати їй частину власної самотійності.

Часто буває, що нова думка однієї людини, хай навіть мудра та обгрунтована, чомусь викликає менше довіри та інтересу в суспільстві, ніж найабсурдніші заяви груп, спільнот, організацій. Чи це правильно? Не можна вважати якусь думку більш правильною тільки тому, що її повторюють хором кілька людей. Не можна зневажати мудрою та красивою думкою однієї людини, висловленою без гучномовця і без груп підтримки.

Ірраціональний, інтенсивний і постійний острах будь-яких проявів індивідуальності супроводжує нас з дитинства. “Хочеш бути найрозумнішою?!” , “Тобі більше за всіх потрібно?!” , “Ти що, особливий?!” , “Ти ненормальний?!” - ці питання-претензії переслідують усіх та заважають нам вірити в себе.

Школярка присвячує цілком грамотний твір на задану тему поясненню того, чому вона не згодна із заданою темою. Це призводить до заниження оцінки, бо найдрібніші помилки у такому творі вишукуються і множаться на десять. Тінейджер у таборі відпочинку відмовляється ходити на вечірні дискотеки, оскільки вважає за потрібне щовечора читати книжки. В

результаті на території табору вимикають освітлення і житловий корпус починають замикати наглухо під час вечері, щоб йому не було, де читати. Учасник громадської організації висловлює думку, що діяльність організації неефективна та базується на хибному підході, нав'язаному ззовні, а по справді важливим напрямкам жодної діяльності нема. Його ігнорують, як чумного, і викидають з організації за першої ж нагоди. Якщо ж він вигидає ще якусь беззмістовну акцію, вдвічі абсурднішу, ніж ті, що вже були – стане загальним любимчиком і може бути обраний у керівні органи.

Найхарактернішим проявом індивідофобії є скандальне відторгнення самої ідеї рівноправ'я індивідуальності та спільноти. Спільноти прагнуть підкоряти собі індивідуальність за правом сильного. Вступаючи в будь-яку спільноту, ви бачите, що її ідеологія та внутрішні розпорядки – ширма, за якою ховаються вимоги лояльності та покори без вагань та роздумів.

Індивідофобія міцно вкорінилася у суспільних науках, що відповідає їх функції обслуговування суверенітету суспільства, зокрема, пізнавальної суб'єктності суспільства, що диктує вченому як інструменту суспільного процесу пізнання стандарт «об'єктивності». Наприклад, поняття «особистість» у звичайному розумінні вказує на самотійну людину, але психологи та соціологи мислять «особистість» частиною суспільства, що повністю визначається задіяністю у суспільних відносинах.

Типовим прикладом індивідофобії є матеріалістичне визначення людини як «біосоціальної істоти», «примата з родини гомінід з великим мозком, що дає можливість комунікації та діяльності у складних соціальних структурах» – тобто, певного живого організму, що належить суспільству. Тут ігнорується сутність людяності (розумність) зі страху визнати існування розуму як самотійної і самодостатньої якості буття.

Казус «соціальної істоти» дозволяє прослідкувати

походження індивідофобії від якості багатьох людських тіл, що ніяк не пов'язана із розумом і успадкована від звіриного життя приматів. Це стадний інстинкт, емоційне прагнення «бути частиною більшого». Масовість інстинктивно асоціюється з силою, самотність – із безсиллям. Опинившись на самоті, недостатньо організовані люди бояться довіритися власному розуму і самостійно вирішувати свою долю. Натомість людина розумна наодинці з собою насолоджується свободою вибору, своїм самовизначенням, мисленням та прийняттям рішень.

Виникнення і розвиток людських спільнот є результатом самовизначення людей – в кінцевому рахунку, згоди усіх із задумом однієї людини, можливо, розвинутим і удосконаленим в процесі подальшого спілкування та співпраці. Якщо згода базується не на усвідомленні, а на стадному інстинкті, така згода є недосконалою. Розум не приймає недосконалої згоди, і тоді стадний інстинкт породжує страх перед висновками розуму. Цей інстинктивний страх помилитися є фундаментом індивідофобії. Далі все залежить від того, долає людина власну індивідофобію або приймає її як даність, беручи собі за звичку уникати критичного осмислення предметів суспільної згоди. Подолання індивідофобії потребує великого досвіду раціонального мислення та серйозних розумових зусиль, тому більшість обирає легкий шлях часткової відмови від розумності – тобто, від людяності – на користь стадного інстинкту. Розум, звісно, іноді спонукає сумніватися у такому виборі, тому індивідофоби для самозаспокоєння починають виправдовувати своє невміння і небажання контролювати свої почуття тим, що розум має підкорятися почуттям. Реальною оголошується лише матерія – «об'єктивна реальність», яку всі можуть відчувати; власний розум людина починає вважати нереальним, тим, чим можна і треба нехтувати. Здатність розуму мислити ціле поділеним на частини і мислити частини об'єднаними у ціле – тобто, суб'єктивність

предметності, зокрема, однини та множини – піддається перевірці некерованими почуттями, зокрема, індивідофобією. В результаті індивідофоби бояться визнати одну різновидом множини, бо думка про самодостатність особи викликає страх.

Звісно, стадний інстинкт грає позитивну роль як чинник співпраці людей, самоорганізації та розвитку суспільства. Однак слід пам'ятати, що людина має володіти собою: не керуватися емоціями, а керувати своїми емоціями, використовувати їх як інструмент досягнення розумної і доброї мети. Поки люди піддаються емоціям, вважають сенсом життя задоволення потреб, не обмежених розумом, нехтують розвитком розуму, вміння володіти собою, вірити в себе і бути вірними собі – доти всі задуми суспільної згоди, які пропонуються спільнотам і приймаються ними, є недосконалими, бо несуть в собі погрішності нерозумного задуму людини, яка нехтує мисленням.

Індивідофобія – традиційний супутник патерналістичного світогляду, інфантильної відмови людей брати на себе відповідальність за свою долю і ставати повноцінними грамотними особистостями. Цією давньою хворобою людства хворів ще аристократ Платон, славетний філософ і... невільник сиракузьких тиранів! В утопічній «Державі» він зводив роль людини до «частини загального», яка має підкорятися державі, виконувати певне коло соціальних функцій та бути рабом закону. Але з «Діалогів» Платона ми знаємо й мудру позицію душевного мислителя Сократа, що відстоював внутрішню духовну свободу людини, індивідуальну самосвідомість, вірність собі, самоосвіту як мету та основу розумного і справедливого суспільного устрою й порядку.

Індивідофобський страх ціннісного та правового паритету людини і спільноти (громадянина і держави, учасника і організації) виявляється не тільки у пропагуванні «аморальності» добровільного виходу зі спільноти, одночасної

участі людини у кількох спільнотах з різною ідеологією, критики людиною ідеології спільноти, але й у тому, що індивідофоби просто не визнають окремо взяту людину повноцінною спільнотою, що складається з однієї людини. Для індивідофоба людина поза людською масою – все одно що піщинка, винесена вітром з пляжу.

Це, безперечно, принижує людину, тому визнається злом у нашій релігії.

Індивідофобія несумісна із вірою в найвищу цінність людини, оскільки наша релігія прямо визнає первинною формою самоорганізації віруючих – душевної спільноти – одноосібну душевну спільноту, якою є суверенна особистість.

Буття одноосібною душевною спільнотою, відповідно до тексту Декларації суверенітету особистості в Священному писанні, не заважає людині брати участь в інших душевних спільнотах. Більше того, спільноти оголошуються власністю людини – тобто, суб'єктність спільноти (спільне) не має заперечувати суб'єктність людини (індивідуальне).

2. Самодостатність ствердження суверенітету особистості

Віруючі в найвищу цінність людини, слідуючи Священному писанню, вважають, що переконання і вчинки однієї людини не менш важливі, ніж переконання та вчинки двох та більше людей. Людина є сакральною; людина – досконала душа. Індивідуум і колектив, як природні суб'єкти, рівноцінні й рівноважні у моральному вимірі. Права, інтереси, воля колективу та права, інтереси, воля індивідуума однаково важливі. Віра одного так само сильна, як віра мільйонів.

Для повного усвідомлення принципу рівноцінності людини і спільноти важливо розуміти, що цей принцип заперечує примхливе нав'язування спільноті ірраціональних бажань і потреб, зневагу до інтересів інших людей, зловживання їх

довірою та солідарністю у безумному домінуванні. Ці прояви індивідофобії свідчать про зневіру людини в собі, страх публічно задекларувати свій суверенітет особистості та співпрацювати з іншими вільними людьми у творенні спільного блага, безумне відчуття необхідності силою нав'язувати суспільству повагу до себе, що відповідає інстинктивному тваринному розумінню поваги як страху (на відміну від люського розуміння поваги як визнання творчої досконалості, самостійності, вірності собі).

Віра у суверенітет особистості є початком подолання індивідофобії. Ця віра ґрунтується на мудрому, чистому від емоцій усвідомленні пріоритету власної долі людини як істинної традиції, власного світогляду людини як істинної філософії, власних знань людини як істинної науки, власної совісті людини як істинної моралі, власних мрій та задумів людини як істинної культури, власних думок людини як істинної реальності, власного прагнення людини розвивати свій розум як істинного сенсу життя. Розвиток особистості у взаємодії з іншими людьми не визнається підставою для домінування суспільства над людською особистістю, бо суспільство розглядається людиною як середовище, створене людьми для сприяння самостійному розвитку людей. Взагалі, суверенітет стає дійсним вже в силу його декларації суб'єктом суверенітету, поки такий суб'єкт спроможний декларувати свій суверенітет. Звісно, інші суб'єкти суверенітету можуть суб'єктивно розглядати його як об'єкт своєї власності, але це вже другорядне комунікаційне питання, а суть полягає в тому, що суб'єкт суверенітету за визначенням належить собі та розпоряджається собою на свій розсуд, навіть якщо таке розпорядження полягає у частковому делегуванні свого суверенітету іншим суб'єктам (що може, у комунікаційному аспекті, деякою мірою виправдовувати їх претензії на володіння самодостатнім контрагентом).

Основою суверенітету є самоцінність твердження; визнання

проявів суверенітету не обов'язкове для суверенного суб'єкта, хоча й може обиратися ним як суб'єктивний індикатор його розвитку та продуктивності. Суверенітет особистості виникає в зв'язку з тим, що після пробудження розуму людина декларує свою автономію і володіє собою. Суверенітет спільноти виникає в зв'язку із проголошенням та дотриманням домовленості людей за доброю волею служити спільноті, відповідально забезпечуючи її незалежність, функціональність та розвиток. За рахунок власного суверенітету людина може оголосити суверенним навіть неодушевлений предмет, тим самим одушевлюючи його, забезпечуючи демонстрацію його самостійності як похідної від власного суверенітету людини. У такому разі предмет стає носієм делегованого суверенітету. Так само і розумно організована спільнота є предметом (соціальним договором), що одушевлений делегуванням суверенітету його учасників.

Отже, для віруючих суверенітет є синонімом душевності; але душевність є суто релігійним поглядом на суверенітет як природне право людини, спільноти чи іншого суб'єкта ексклюзивно належати собі в силу здатності до самовизначення. Слід зазначити, що у обслуговуванні суверенітету спільнот дехто протиставляє душевності духовність, що є невірним з точки зору суверенітету особистості і теж може розглядатися як прояв індивідофобії.

Цікаво, що традиція суспільного розвитку також відкидає індивідофобію, оскільки ця традиція створюється вільними людьми. Споконвіку в народі розумну, цілеспрямовану, успішну людину називають «зібраною», «організованою»; про таких людей іноді кажуть, що один вартий сімох. Загальновідомо, що будь-яка успішна справа ґрунтується на здійсненні задуму однієї людини, хоч би й схваленому через свідому згоду або неспротив усіма зацікавленими особами після відповідних консультацій, доповнень та поправок попереднього задуму.

Втім, спиратися на традицію суспільного розвитку уявлень про суверенітет особистості мало, бо їй протистоїть і протилежна індивідофобська традиція. Для подолання індивідофобії треба завжди голосно вимагати від суспільства визнання суверенітету особистості, рівноцінності людини і суспільства в аспекті здатності до самовизначення. Недосконалим груповим традиціям нехтування людиною слід протиставляти досконалу індивідуальну традицію самостійного життя людини, мудрої та ефективної самоорганізації суверенної особистості.

3. Альтруїстичне ствердження суверенітету особистості з метою удосконалення спільнот

Суверенітет особистості є людським природним правом. Це право самоочевидне, самодостатнє, якісно властиве людині та не потребує підкріплення дозволами чи узгодженнями з будь-ким. Декларування та здійснення суверенітету особистості є актами людського володіння собою, розумності як сутності людини.

Однак розуму властивий альтруїзм, прагнення узгоджувати свої інтереси з розумними інтересами інших суб'єктів і так удосконалювати свій всесвіт, зокрема, спільноти, якими людина співволодіє, беручи в них участь.

Розвиток спільнот потребує подолання індивідофобії, бо її прояви агресивно заперечують природне право суверенітету особистості і тим самим підштовхують суверенну особистість воювати зі спільнотою, заперечувати її авторитет, ламати її суверенітет. В будь-якій спільноті неunikними є конфлікти між суверенітетом спільноти та суверенітетом особистості – навіть в одноосібній спільноті людина іноді відмовляється від попередніх задумів, покладених в основу діяльності спільноти. Таку суперечність у соціальних науках прийнято відносити до розряду девіацій, бо вчені, що обслуговують суверенітет суспільства, нехтують різницею між безумством та вибором

раціональної альтернативи ірраціональній «соціальній нормі». Водночас, коли суспільство визнає очевидну реальність суверенітету особистості, воно поважає розумний вибір людини і цим заохочує позитивні, корисні для суспільства девіації, не підштовхуючи людину до війни з суспільством за елементарне природне право бути собою і повністю володіти собою. Ступінь узгодження суверенітету спільноти з суверенітетом особистості визначає ступінь розвитку такої спільноти.

Дискримінація одноосібності, вона ж індивідофобія – це гальмо будь-якого розвитку. Адже розвиток починається із вільної реалізації оригінальних ідей. А нових ідей не може бути без елементарних гарантій вільного розвитку індивідуальності, яка шукає нові, знехтувані загалом, шляхи розвитку.

Індивідофобія ірраціональна, бо індивідофоб ігнорує математичне визначення множини, не вважаючи множиною множину з одного елемента.

Окрім того, індивідофобія – причина неграмотності: хто боїться бути «розумнішим за всіх», тим і вчитися не треба. Зокрема, не треба знати і поважати погляди та віру інших людей. Не треба знати іноземні мови та новини зі всього світу. Не треба знати навіть вітчизняне законодавство.

Індивідофобія спричиняє злочини, бо люди, не замислюючись, відтворюють поведінку більшості навіть на шкоду собі та оточуючим.

Віра, мрія, бачення кращого майбутнього завжди допомагали людям підноситись над грубими матеріальними цінностями й знаходити щастя у духовному пошуку. Духовний пошук є справою однаків, але його результати цінні для розвитку суспільства. Якщо знаходяться хулігани, невігласи, фанатики та безумці, які верзуть дурниці та дражнять чужі почуття, аби привернути до себе увагу, активність таких індивідів не має анітрохи зменшувати повагу і довіру

суспільства до переконань окремої особистості. Просто слід відрізнити переконання від безумств; переконання – поважати; від безумств – захищатися.

Я переконаний, що роль релігії в суспільстві – відстоювати самоцінність, досконалість та божественність суверенітету особистості. Перші релігії допомогли людині стати особистістю, а не просто стадною твариною. Табу на інцести запобігло виродженню. Табу на вбивство допомогло уникнути розправи сильних безумців над слабкими мислителями. Людина століттями розвивала свою особистість і свідомість, відчувши одного разу, що у неї є безсмертна душа.

На жаль, суспільство досі не прийшло до усвідомлення того, що стадність шкодить розвитку людини не менш, ніж інцести, убивства, безумство. Я вірю, що стадність має бути обмежена нормами моралі.

Сучасна держава багато зробила для подолання деструктивної стадності. Перш за все, цьому сприяє доступність освіти і самоосвіти. Професіонал, фахівець, творча одиниця й приватний підприємець – суспільство і держава визнають та заохочують людей у цих соціальних нішах.

На жаль, попри це багато звичаїв та процедур несуть на собі відбиток печерного колективізму.

Чому до мітингів завжди прикуто більше уваги, ніж до приватного виступу? Столпотворіння, безлад, безальтернативна примітивність мети практично всіх масових зібрань не спонукає до відвертої та чесної дискусії, спілкування душ!

Набагато зручніше здійснювати письмові та віртуальні акції для поширення тих чи інших міркувань. Однак і чудовий віртуальний майданчик, Інтернет, вражені стадністю люди примудряються щосекунди засмічувати масою бездушних і незначущих повідомлень, які не містять нічого нового, особисто побаченого, вигаданого чи вистражданого.

Чому одна людина не може зареєструвати громадську чи релігійну організацію як юридичну особу? Чому суспільство і держава продовжують придушувати особистість людини, вимагаючи від неї прибиватися до стада, дарма гаяти час людей, збираючи для виконання роботи однієї людини «команду» з байдужих та невігласів?

Раціональної відповіді на ці питання, звичайно ж, не існує. Тому що це – питання віри. І якщо у нас декларується принцип свободи совісті, ми не повинні спонукати до колективізму талановитих одинаків, котрі шукають для себе й інших шляхи розвитку та духовного піднесення, а не здобуття дешевої популярності.

4. Виховання суспільства в душі поваги до суверенітету особистості

У 2012 році Українська Душевна спільнота вела різнопланову діяльність з метою спонукати українське суспільство до визнання суверенітету особистості, чи, принаймні, роз'яснити необхідність паритетного ціннісного узгодження індивідуальної та суспільної віри в себе. Ми постійно нагадуємо суспільству про необхідність поваги до суверенітету особистості, щоб вільні люди у самовдосконаленні, власною доброю волею і добрими справами могли творчо будувати благополучне суспільство, залишаючись вірними собі.

Серед основних наших ініціатив у цій сфері слід виділити звернення до членів Конституційної Асамблеї та авторитетних християн – членів ініціативної групи Першого грудня, до політичних партій (напередодні парламентських виборів) із закликами до утвердження суверенітету особистості, а також традиційні звернення з питання реєстрації релігійного центру, завідомо безнадійні з огляду на дискримінаційне законодавство. Діючим законодавством України дискримінуються групи осіб за

ознакою масовості (числа учасників групи) при наділенні правом засновувати громадські та релігійні організації як юридичні особи.

Так, відповідно до ч. 3 ст. 7 Закону України «Про громадські об'єднання», введення в дію якого відбудеться 01.01.2013 р., кількість засновників громадського об'єднання не може бути меншою, ніж дві особи. Це є неприпустимою дискримінацією груп осіб, які складаються з однієї особи, у праві засновувати громадські об'єднання.

Статтею 14 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» встановлено, що засновниками базового різновиду релігійних організацій – релігійної громади – може бути група осіб в кількості не менше десяти чоловік. Це є неприпустимою дискримінацією груп осіб, які складаються менш ніж з десяти осіб, у праві утворювати релігійні громади як юридичні особи. Кричущу дискримінаційність цієї норми деякою мірою компенсує обов'язковість повідомлення державних органів про утворення релігійної громади (тобто, визнання можливості релігійної діяльності малочисельних релігійних громад без набуття статусу юридичної особи), про що йдеться у статті 8 цього Закону.

Стосовно позитивних антидискримінаційних тенденцій у діючому законодавстві зі згаданого питання слід зазначити, що відповідно до частини 2 статті 83 Цивільного кодексу України товариством є організація, створена шляхом об'єднання осіб (учасників), які мають право участі у цьому товаристві; товариство може бути створене однією особою. Однак встановлені законом гарантії діяльності релігійних та громадських організацій не поширюються на непідприємницькі товариства, засновані відповідно до Цивільного кодексу України для ведення неприбуткової діяльності однією фізичною особою, що є дискримінацією одноосібних груп осіб (індивідофобією).

МОРАЛЬ

Відповідно до статті 2 Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», законодавство України ґрунтується на принципі недискримінації, що передбачає незалежно від певних ознак забезпечення рівності прав і свобод осіб та/або груп осіб.

Таким чином, відповідно до закону особа не може дискримінуватися порівняно з групою осіб, а групи осіб не можуть дискримінуватися за ознакою масовості (числа учасників групи), зокрема, не можуть надаватися будь-які переваги або встановлюватися обмеження для груп осіб, що складаються з однієї особи, порівняно із групами осіб, які складаються більш ніж з однієї особи. Також не можуть дискримінуватися юридичні особи порівняно з фізичними особами. В цьому аспекті антидискримінаційне законодавство заперечує дискримінаційні норми законодавства про свободу совісті та про об'єднання громадян, хоча на практиці вже з'ясувалося, що чиновники просто ігнорують як дану суперечність, так і антидискримінаційне законодавство загалом.

«Відписки» чиновників про неможливість одноосібного заснування релігійного центру віруючі в найвищу цінність людини отримують від чиновників уповноваженого органу у справах релігій з 2009 року, коли вперше було подано заяву про реєстрацію такої релігійної організації. Ніякого спрощення реєстрації релігійних організацій та покращення ситуації з віротерпимістю в Україні з тих пір не спостерігається. Хоча стаття 35 Конституції України гарантує кожному право на свободу світогляду і віросповідання, право вести релігійну діяльність, в реальності в Україні віруючі в найвищу цінність людини можуть лише ритуально реалізувати право вести релігійну діяльність у спосіб одноосібного заснування релігійної організації, як того вимагає наше Священне писання (розділ Обряд, текст Ритуали священного обряду, 10.1), а при спробі

МОРАЛЬ

заснувати душевну спільноту у формі юридичної особи зустрічаються із зневажливо-дискримінаційним ставленням чиновників. Втім, це не заважає віруючим повноцінно самоорганізувати свою релігійну діяльність, а звернення про реєстрацію релігійного центру ми продовжуватимемо подавати, передусім, для нагадування про необхідність поваги держави до природного людського права на суверенітет особистості.

Не санкціонуючи (але й не забороняючи) релігійну діяльність віруючих в найвищу цінність людини, ігноруванням реальності суверенітету особистості держава лише показує власну недосконалість і ніяк не може зашкодити вільному існуванню та розвитку нашої релігії, хоча ми з альтруїстичною наполегливістю переконаних ідеалістів знову і знову заявляємо про природні права та розумні інтереси суверенної особистості, які держава має брати до уваги і узгоджувати зі своїми інтересами для її ж власного розвитку, для створення досконалого суспільства розумних самостійних людей.

12 квітня 2012 року Українською Душевною спільнотою було надіслано листа всім учасникам ініціативної групи Першого грудня на підтримку та благословення визначених нею пріоритетів, особливо свободи та людської гідності. Адже у першій декларації цієї групи добре сказано: «Людина є вільною особистістю, а не додатком державної машини і фінансового капіталу». Учасникам групи пропонувалося продовжувати утвердження вільної душі, суверенної особистості.

Новий програмний документ цієї групи, «Українська хартія вільної людини», вже одним заголовком визнає суб'єктність людини у процесі духовного росту і чітко закликає людей до самовдосконалення. Щоправда, текст хартії важко сприйняти як бездоганний. Думка про безмежні можливості людини і відповідальність за їх здійснення, перш за все, перед собою – іншими словами, людський суверенітет – будучи присутньою у

хартії, серйозно нівельована зайвими в даному контексті посиланнями на державний суверенітет та авторитет суспільства. Більше того, у хартії нема явного посилання на ключову тезу про походження державного суверенітету та авторитету суспільства від людської згоди (договору), тобто, від особистого суверенітету людини. Автори хартії абсолютно правильно зазначають: "ми будуємо те, що уявляємо". Тому їх логіка боротьби з минулим, заснована на матеріалістичних уявленнях про історію (перебільшення історичної обумовленості людини як обов'язкового учасника прадавніх конфліктів, «хто не з нами – той проти нас» замість визнання пріоритетності особистого досвіду перед колективним і сприйняття кожної окремої людини як самовизначеного суб'єкта з власною, незалежною від глобальної, історією), вестиме лише до відтворення минулого. Конкуренція і боротьба - матеріалістичні інструменти, якими вирішуються предметні проблеми: недосконалий предмет ламається, створюється новий. Ціннісні проблеми не вирішуються запереченням, вони вирішуються ідеалістичним інструментом згоди, усвідомлення інакших цінностей, їх розуміння та включення у власну систему цінностей. Спокуса радикального заперечення завжди має долатися у ціннісних твердженнях, інакше такі твердження стверджуватимуть те, що вони заперечують: у випадку хартії це можуть бути «травми, страхи і стереотипи», зневіра у здатності людини самостійно змінювати себе, розвиватися.

28 червня 2012 року Українська Душевна спільнота звернулася з відкритим листом до Президента України В. Януковича та членів Конституційної Асамблеї, в якому пропонувалося доповнити Конституцію України такою законодавчою новелою: «Людина і держава, фізичні та юридичні особи в Україні є рівноправними суб'єктами права. Держава гарантує людині суверенітет особистості та визнає об'єднання

МОРАЛЬ

громадян у складі однієї фізичної особи повноправним об'єднанням громадян. Забороняється дискримінація об'єднань громадян за ознакою масовості. Фізичні особи можуть одноосібно засновувати юридичні особи для ведення законної господарської, суспільно-політичної, громадської, релігійної та іншої діяльності».

Відповіді на відкритий лист від секретаря Конституційної Асамблеї, Радника Президента України Марини Ставнічук та членів Конституційної Асамблеї Валентина Коваленка, Елли Лібанової, Андрія Єрмолаєва та Євгена Кубко опубліковані у випусках релігійного бюлетеня «Ідеаліст» №№ 4, 5. Зокрема, Марина Ставнічук написала: «Дякуємо за Ваше звернення з пропозиціями щодо гарантування державою суверенітету особистості під час розробки законопроекту про внесення змін до Конституції України. Оскільки Конституційна Асамблея розглядається як формат для публічної та демократичної дискусії, порушені Вами питання також стануть предметом відкритих та фахових обговорень у рамках її діяльності».

Лист Елли Лібанової містив певні сумніви щодо нашого віровчення про суверенітет особистості: «Ваше небайдуже ставлення до теми Української державності та суверенітету в цілому і до питання суверенітету особистості, зокрема викликає глибоку повагу. Досить слухними і такими, що заслуговують на увагу є Ваші пропозиції стосовно об'єднань громадян. Щоправда, формулювання «...об'єднання громадян у складі однієї фізичної особи...» є, на мою думку, дискусійним».

З поваги до переконань цієї великодушної добродійки 23 липня 2012 року Українська Душевна спільнота, редакція релігійного бюлетеня «Ідеаліст» та редакція незалежної газети «Правдошукач» оголосили дискусію на тему: «Об'єднання громадян у складі однієї фізичної особи».

Хранителем віри відповідно до Священного писання,

розділу Організація, тексту Регламент душевної спільноти, 4.1 було встановлено наступні правила дискусії. Учасникам дискусії (незалежно від віку, статі, освіти, роду занять, національності, тощо) пропонувалося: аргументовано відповісти «так» чи «ні» на питання: «Чи згодні Ви з формулюванням «об'єднання громадян у складі однієї фізичної особи?»»; аргументовано відповісти «підтримую» чи «заперечую» на інші репліки (відповіді та аргументи) учасників дискусії. Організатори дискусії взяли на себе зобов'язання публікувати в окремому розділі на сайті Храму Божественного Одкровення усі репліки учасників дискусії невідкладно після надходження звичайною або електронною поштою на адреси, вказані у оголошенні про початок дискусії. Переможцю дискусії (учаснику дискусії, чиї репліки були підтримані найбільшою кількістю схвальних відповідей) організатори зобов'язалися виплатити грошовий приз у сумі 500 гривень. У разі, якщо різні учасники дискусії здобудуть однакову максимальну підтримку або ніхто не здобуде ніякої підтримки, переможця планувалося визначити жеребкуванням. Останнім днем прийняття листів учасників дискусії було визначено 1 листопада 2012 року.

Також правилами дискусії було встановлено, що у разі, якщо ніхто не візьме участі у дискусії, організатори вважатимуть безспірним формулювання «об'єднання громадян у складі однієї фізичної особи».

Оголошення про дискусію із зазначенням усіх встановлених правил дискусії було оприлюднене до уваги широкого кола читачів: 23.07.2012 р. у Храмі Божественного Одкровення і на сайті Релігійно-інформаційної служби України (РІСУ); 25.07.2012 р. – на сайті «Ліга.Блоги» та в релігійному бюлетені «Ідеаліст» № 4; 31.07.2012 р. – у газеті «Правдошукач» № 7 (45). Протягом всього часу дискусії на сайті Храму Божественного Одкровення функціонував окремий розділ під

заголовком на першій сторінці сайту «Оголошується дискусія», в якому були опубліковані правила дискусії та планувалося публікувати репліки учасників дискусії. Окрім того, про оголошення дискусії було повідомлено великодушній добродійці Лібановій Еллі Марленівні листом Української Душевної спільноти вих. № 114 від 06.08.2012 р. В результаті проведеної дискусії станом на 1 листопада 2012 року ніхто не взяв участі у дискусії, попри те, що численні публікації про початок дискусії, простота та загальнодоступність процедури прийняття реплік учасників дискусії, час, відведений на проведення дискусії, давали можливість усім зацікавленим сторонам висловитися і навіть матеріально заохочували взяти участь у дискусії, зважаючи на оголошену винагороду переможцю дискусії у сумі 500 гривень. Таким чином, відповідно до правил дискусії маніфестом Хранителя віри від 10 листопада 2012 року було визнано безспірним формулювання «об'єднання громадян у складі однієї фізичної особи».

Окрім того, 10 вересня 2012 року Українська Душевна спільнота спрямувала листи 22-м партіям-учасницям парламентських виборів, у яких пропонувалося підтвердити свою готовність захищати священний принцип суверенітету особистості у Верховній Раді України, втілювати та закріплювати його у законодавчих ініціативах.

Ми не втомлюємося нагадувати інституціям суспільства про суверенітет особистості, попри нерозуміння, ігнорування та деякі агресивно нерозумні відгуки у дусі індивідофобії. Форми нагадування удосконалюються. Ми бачимо певний прогрес і свідчення розуміння. Ця комунікація продовжуватиметься в ім'я людяності незалежно від того, наскільки готове суспільство до визнання суверенітету особистості. Якщо навіть не готове, історичним обов'язком вільної людини є підготувати суспільство до цього неминучого шляху подальшого розвитку людства.

ТВОРЧИСТЬ

ПРИТЧА ПРО МІСТО НЕНОРМАЛЬНИХ

В одній місцині у прадавні часи поряд з пальмовими джунглями Бог посадив дубову рощицю. Тож, поки одні мавпи стрибали по пальмах і жерли банани, інші мавпи масово падали з дуба і прозрівали.

Минули сотні років. Бананожери виготовляли з палиць гострі списи і вели війни за банани, а дубовики копирсалися тими ж палицями у землі, знаходили та вирощували їстівні рослини і приручали диких тварин. Так потихеньку виникло два людські племені.

В одному племені всі постійно змагалися та доводили свою нормальність. Вождя там обирали у такий спосіб: дюжина

МОРАЛЬ

кращих забіяк, бігунів, стрибунів та силачів мали увійти до печери, де знаходилося гніздо отруйних змій. Вхід до печери плем'я гуртом закидало дрібним камінням, пришибаючи при цьому людей та змій, яким не пощастило вчасно сховатися в глибині. За деякий час з печери виходив новий вождь, потрясаючи скривавленою каменюкою, і по традиції розкरोював черепи всім, хто йому не подобається. Щоб сподобатись кожному вождю, всі у племені хотіли бути нормальними.

В другому племені всі постійно казали і робили щось нове, чого не було раніше, бо вірили в себе і самовдосконалювались. У племені завжди було чимало планів на майбутнє та всіляких цікавих корисних новинок. Коли якийсь план на майбутнє особливо подобався племені, його автор починав його реалізовувати як вождь. Авторів несподіваних новинок балували подарунками. Тому всі у племені хотіли бути ненормальними і дивувати світ.

Одне плем'я побудувало місто з глиняних мазанок і назвало його Нормальним Містом. Перший мер цього міста заявив:

– У мене тут кожен кістьми ляже, щоб наше місто стало кращим в світі!

Кістьми лягли кожні двоє з п'яти. Побудували мерові чотириповерховий глиняний палац, тим все й закінчилося. За десять років мер оголосив, що Нормальне Місто є кращим в світі, проте після цього оголошення мера закидали грязюкою.

Друге плем'я спорудило химерний мегаполіс з білих хмарочосів, Місто Ненормальних.

– Я дам можливість кожному побудувати власне щастя, або ви можете мене повісити! – пообіцяв перший ненормальний мер.

Щодня до мера приходили люди з готовою петлею на мотузці, і кожному з них він розповідав, які з існуючих можливостей ще не використані. Кільком невинуваним

МОРАЛЬ

скандалістам він навіть видав з міської казни достатньо коштів, аби вони переїхали та облаштувалися у інших містах на свій вибір.

Нормальні дуже заздрили ненормальним, які жирували на їх очах. Поки у нормальних розвалювалися мазанки, шпигуни докладали керівництву, що ненормальні будують цілий мікрорайон величезних порожніх хмарочосів.

– Оголошую війну ненормальним! – оголосив грізним голосом мер Нормального Міста і зробив велику паузу, – А чому ніхто не питає про причину війни?! Боїтеся фантазувати? Правильно! Причина проста: вони ненормальні. Смерть ненормальним!

– Смерть ненормальним! - підхопив натовп заклик мера.

Нормальні викували мечі та гармати, начепили сяючу на сонці кольчугу й поперлися завойовувати Місто Ненормальних. Коли підійшли на відстань гарматного пострілу, мер нормальних заволав:

– Ненормальні, здавайтеся!

– Дякуємо за пропозицію, – відповів ненормальний мер, – Ми давно чекали вас в гості і приготували подарунки. Отже, зустрічна пропозиція: елітний мікрорайон у подарунок, зустрічаємо вас, як переможців, на святковому фуршеті з салютом. І ви, як дуже оригінальна людина, ставайте нашим мером!

Нормальні подумали та погодилися. Щоправда, їх ватажок відмовився бути мером ненормальних, бо не хотів, щоб його повісили за невиконання передвиборчих обіцянок.

З тих пір половина щасливих мешканців Міста Ненормальних гучно й наполегливо твердять, що вони живуть в нормальному місті. А жителі інших міст заздрісно крутять пальцем біля скроні: ненормальні – вони і є ненормальні, щоб я так жив!

КЛЯТВА «СОЦІАЛЬНОЇ ІСТОТИ»

1.

- Хто ти?
- Я той, ким виглядаю.
- Який ти?
- Я такий, як усі.
- Чого ти бажаєш?
- Того ж, чого бажають усі.
- Чого ж бажають усі?
- Жити й радіти життю. Головне, всі бажають любові.
- Кого ти любиш?
- Я люблю усіх.
- Отже, ти любиш себе?
- Відповім "так", і всі думатимуть, що я їх не люблю.
- Як ти думаєш?
- Я думаю так, як усі.
- А раптом усі помиляються?
- Я не розумніший за всіх.

2.

- У тебе є вороги?
- Як у всіх.
- Хто такі вороги?
- Вони не такі, як усі.
- Може, вороги живуть не гірше від усіх?

- Усім байдуже.
- Може, вороги не заважають тобі жити?
- Усіх від них нудить.
- Може, ти здатен домовитися з ворогами?
- Усім це не сподобається.
- Що ти зробиш для знищення ворогів?
- Я воюватиму з усіма.
- А раптом усі вважатимуть тебе ворогом?
- Я усіх знищу!

3.

- Що ти знаєш?
- Те, що знають усі.
- Може, ти знаєш більше за всіх?
- Хай усі зі мною погодяться.
- Що ти робиш?
- Те, що потрібно всім.
- Може, тобі потрібно більше за всіх?
- Хай усі це визнають.
- Кому ти віриш?
- Я вірю всім.
- Може, ти вірний собі?
- Хай усі дозволять мені бути вірним собі.
- Тобі є чим похвалитися?
- Усім є чим похвалитися.
- Може, ти кращий за всіх?
- Хай усі про це скажуть.
- Ти змушиш усіх визнати тебе найкращим?
- Я не можу судити за всіх.
- А раптом ти зможеш судити за всіх?
- Усі будуть такими, як я!

НЕМА МАШИНИ – НЕМА ПРОБЛЕМИ

Бог чує тебе завжди, повір... Застрягнувши в пробці на Хрещатику, Микола рипався, червонів, але вдіяти нічого не міг. Годинник показував 17:28. Автосалон зачинявся о 18-й.

– Все марно, – зітхнув приятель за кермом, – Скажи своїй знижці "до побачення".

Микола вистрибнув з машини і помчав до метро. Навздогін лунав сміх та вигуки:

– Ненормальний!

Втім, вигуків він не чув. Бо твердив подумки: «Боже, навіщо ці затори?!». Ще він зосередився на своїй меті: придбати недороге і модне авто. У його відділі на роботі всі мали автівки, тільки він, новачок – не мав. Приятель також донедавна машини не мав. Потім взяв кредит і купив авто зі знижкою. Дуже вигідно. Якраз сьогодні в автосалоні закінчувалася рекламна акція, а з нею і знижки. Наприкінці дня Микола відпросився з роботи та... застряг на цілу годину в центрі міста. Звертаючись до Бога, він навіть не думав, що отримає відповідь на своє питання. Між тим, думки вирували в голові. Дійсно, навіщо ці затори? Чому на вулицях так багато транспорту?

Боже, навіщо ці пробки... Мабуть, люди купляють забагато машин. Навіщо нам машини? Щоб швидко приїхати туди, куди треба. Поза містом це вдається. У місті – вічні затори. Кожен купляє машину, щоб їздити на роботу і з роботи. Зранку – пробка, ввечорі – пробка, все життя – пробка... На метро швидше, думав він, вихором спускаючись по ескалатору. Дивом влетів у вагон, двері на сантиметр прищемили йому складку пальто. Боже, навіщо ці пробки, якщо можна їздити в метро? Або на мікроавтобусах. Або на таксі, коли зовсім поспішаєш. В громадському транспорті, коротше кажучи. Якщо б люди активніше користувалися громадським транспортом, на дорогах

було б значно просторіше – думав він. Але машина – ознака статусу. Непристойно, коли у всіх правильних хлопців є авто, і тільки у мене нема. Микола вискочив з вагона і, захекуючись, побіг вгору по ескалатору.

Залишилося 16 хвилин до закриття автосалону. Боже, навіщо ці пробки? Ніхто, здається, не стурбований ними всерйоз. Всі гадають, що так і треба стояти годинами. Нічого з цим не зробиш? Але можна багато чого зробити. Можна заохочувати працю вдома. Можна зсувати графік роботи в різних районах міста, так, щоб навантаження на шляхи було рівномірнішим. Можна будувати підземні, багаторівневі автостради. Хоч це, мабуть, дорого. Але й машина – це дорого. Купити її, заправляти, обслуговувати, ремонтувати коли треба – купа клопотів. Дивно, як люди погоджуються взяти на себе стільки проблем за доброю волею. Якщо, звісно, це добра воля, а не диктат моди, реклами, бажання бути «як усі».

Боже, навіщо ці затори? – думал він, відчиняючи скляні двері автосалону за п'ять хвилин до закриття. Все навколо урочисто блищало, розкішні автівки вабили і спокушали. До нього підійшов менеджер, сказав, що можна спокійно вибрати собі машину. Салон не закриється, поки всередині хоч один клієнт. Все заради клієнта, все заради продажів. І почав розхвалювати рекламні акції. «Мені не потрібна машина. Мені вистачить можливостей громадського транспорту і таксі» – раптом подумав Микола. Він похвалив модні автівки та щедрі знижки і ввічливо попрощався.

«Нема машини – нема проблеми. Така проста думка. Я можу пишатися вірним рішенням. Це набагато важливіше за якийсь статус» – спокійно міркував він, крокуючи до метро.

Бог вірить у тебе. Тому легко робити правильний вибір. Вірні рішення ніби самі собою з'являються в голові, коли спитаєш у Бога про наболіле. Бог чує, і Бог допомагає.

КОЛИ Я НЕ БАЖАЮ

Оповідання Юрія Шеляженка.

Алея парку. Вологе жовте листя з червоними прожилками на чорному, як нічне небо, асфальті. Шорох кросівок. Вітер перегукується із хлоп'ячою балаканиною. Їх п'ятеро. Вони нудьгують.

– Вже скоро, – обіцяє один.

От і прийшли. Це схоже на цитадель. Цитадель спокою, відгороджену стіною з вічнозелених кущів. По боках входу стоять на сторожі дві туї. В камінь під ногами міцно влиті металеві літери: «Приватна власність Валентини Світко. Ласкаво просимо, дотримуйтеся порядку».

Всередині – височезний дуб. Навколо дерева – три

скамійки під навісами. Затишно.

- І що тут?
- Місце, де можна відпочити.
- Куди ти нас привів?!
- Я тут завжди відпочиваю. Читаю книжки.

Хлопці презираються. Гніваються.

– Ми хотіли розважитись після школи! Ти сказав, що знаєш місце!

- Він ненормальний.
- Капець.
- Дивіться, білка!

На землі біля дуба білка нахиляє голову праворуч. Люди цікавляться нею, а вона цікавиться людьми. Високі довгі вуха наче подвоюють її зріст. Нема сумнівів: вона підслуховує.

- Так, білки живуть тут на дереві.
- Серед бездомних тварин епідемія сказу. По телевізору казали.

Це звучить жорстко.

- Вона виглядає здоровою.
- Ти не можеш знати.
- Вона не бездомна, вона живе на дереві.
- Годі вже! Ловіть її!

Хлопець заступає дорогу. Один з супутників спльовує, інший стискає кулаки.

- Відійди, придурок! – кричить третій.

Той не відходить. Всі накидаються на нього, хапають за руки, б'ють. Він відбивається, штовхає кривдників руками і ногами. Падає розірвана синя сумка. Вилітають на всі боки й тонуть в осінньому листі підручники, зошити, мобільний телефон: батарейка окремо, корпус окремо.

– Не бийте його! Я нагодую всіх цукерками! – лунає, як свисток на футбольному полі, сильний дівочий голос.

Бійка зупиняється. Підходить незнайома дівчина.

– Як вам не соромно!

– Іди звідси і засунь свої цукерки...

– Тут не можна битися. Вас фільмує прихована камера.

Хлопці презираються та задкують до виходу. Тікають.

Дівчина кричить услід:

– Навіщо ти йдеш з ними?

Той, що заступився за білку, зупиняється. Обертається.

Отримує ззаду удар ногою. Вибух сміху.

– Залишайся з нею!

– Це його дівчина!

Він не звертає уваги. Ккульгаючи, повертається. На губах кров: закусив, щоб не розплакатись.

– Мене звать Наталя.

Наталя руда і синьоока.

– Павло.

Павло бритоголовий. Така гігієнічна мода.

– Куди ж ти пішов, Павле, коли розгубив всі речі?

Хлопець нарешті помічає, що загубив сумку. Кідається збирати підручники та зошити. Вставляє батарейку назад в мобільний телефон. Піднімає уламки кришки.

– Треба його відремонтувати, – коментує дівчина.

– Та вже зламалося!

– Все одно відремонтуємо. Запрошую тебе в гості.

– Десь тут живеш?

– На вулиці Костенко.

– А я у провулку Програмістів.

– Це ті нові багатоповерхівки?

– Так, ми живемо на 16 поверсі.

Вони виходять. Білка видряпалася на дерево і сидить на гілці, проводжаючи пару загадковим поглядом очей-ікринок.

– Тобі тут, мабуть, подобається, Павле.

МОРАЛЬ

- Звідки знаєш?
  - Я тебе бачила багато разів.
  - Здається, я тебе теж бачив. Але був зайнятий книгою.
  - Я теж думала про щось своє. Інакше б давно познайомились. Ти сміливий, захищав білку. Хоча білка сама втекла б від твоїх друзів.
  - Які то друзі... Однокласники. А ти в нашій школі, 245-й?
  - Ні, я вчуся вдома. По дистанційній програмі через інтернет та у тренінгових центрах кілька разів на тиждень. Один з тренінгових центрів у нашому будинку, там живе вчитель хімії. Ми робимо прості досліді.
  - А ми на уроках хімії тільки переписуємо з дошки формули... Ти що, одиначка?
  - Нас називають одинаками. Це проблема?
  - Ні, але ви якісь не такі...
  - Ну, ви теж не такі, як ми.
  - Удвох одночасно посміхаються.
  - Я чув, що місце, де росте дуб, також належить комусь з ваших.
  - Так, господині Валентині Світко. Вона ландшафтний дизайнер, живе в нашому будинку.
  - Як ти її назвала?
  - «Господиня». Вона просить всіх її так називати. Їй подобається.
  - Вона справді встановила там камери спостереження?
  - Не знаю. Це було б правильно. Але я все вигадала, щоб зупинити бійку.
  - У нашому класі дівчата не втручаються в бійки хлопців.
  - Мабуть, їм подобається видовище. Вам, колективістам, аби побитися.
  - А ви, одинаки, плюєте на інших з високого балкона.
- Далі крокують мовчки. Павло вже не кульгає.

МОРАЛЬ

– Я не вмію битися, – зізнається Павло, – Батько не дає грошей, щоб ходити в спортзал. А в школі уроки фізкультури не кращі за просту зарядку.

– От і добре. Якщо ти не вмієш битися, ти не б'єшся.

– Що?!

– Якщо не вмієш лаятися – не лаєшся. Якщо не вмієш красти – не крадеш. Коротше, треба вміти щось добре.

– Я чоловік, маю вміти битися.

– Якщо б ти вмів битися, ти був би не чоловіком, а забіякою.

– Всі нормальні чоловіки вміють битися! Це спорт!

– У спорті не б'ються, а змагаються. І чоловіки, і жінки. Б'ються забіяки, коли нема розуму домовитись між собою.

Розпочинається запекла суперечка. Нарешті, виклавши один одному купу різних поглядів на життя, діти погоджуються, що кожен має вміти захистити себе і словом, і ділом. Підходять до будинку Наталі.

Ліфт. Прізвища й імена поряд з кнопками поверхів. Двері квартири з написом «Наталя Висока».

– Твою мати теж звать Наталя?

– Ні, це моя особиста квартира. Я її орендую в корпорації забудовника. Одинакам з семи років належить жити самостійно, якщо ти не знав.

– А де живуть батьки?

– Тато – двома поверхами вище. Мама до кінця року знімає кімнату в Шовковому Хмарочосі у Пекіні, а потім поїде до Йоханнесбургу. Вона виготовляє незвичні харчові добавки за спеціальним проектом, щоб випробувати всі інгредієнти в світі.

– Ви з нею, мабуть, рідко зустрічаєтесь.

– Майже щотижня проводимо відеоконференції.

– Все одно, вона занадто відірвалася від сім'ї.

– Я сама собі сім'я. А договір про моє народження та

виховання батьки в основному виконали. Залишки зобов'язань мати може виконати дистанційно.

– Виконати... що?!

– Вони з батьком домовилися до повноліття позичати мені дві чверті вартості оренди мого помешкання. Решту я плачу сама. Втім, батьки дуже добрі до мене. Я планую до п'ятнадцяти років повернути борг.

Маленька затишна кімната. Незастелене ліжко. Кондиціонер. Замість трьох стінок – полиці з книжками, іграшками і купою інших предметів, призначення багатьох важко зрозуміти. Деякі полиці виглядають акуратно, інші занедбані та захаращені – схоже, ними давно не користувалися. Одна стінка жовтувата з каліграфічними візерунками тексту від стелі до підлоги, підкреслено заголовок: «Декларація суверенітету особистості Наталі Високої». Це екран інтернет-консолі. Павло сканує поглядом незнайоме приміщення.

– Бачиш декларацію? Я її підписала п'ять років тому, коли мені було сім. Там є кілька вдалих поліпшень порівняно зі звичаями. Я пишаюся своєю декларацією.

Наталя бере скотч зі столу, заваленого паперами, і склеює кришку від мобільного телефону. Віддає Павлу.

– Тримай! До речі, у нашій тренінговій асоціації з підприємництва є пацан, який страхує мобільники. Внесок – двадцять гривень на місяць. У разі, якщо телефон розбився без твоєї вини і це підтвердять свідки або відеозапис, він дасть тобі новий дешевий мобільник замість старого. Займається цим з десяти років і поки не прогорів.

– Скільки йому років?!

– Чотирнадцять.

– Він крутий. А мені батьки навіть не дадуть грошей на таку страховку.

– Тоді зароби сам.

– Розкажеш, як?
– Нема проблем!
– Тоді давай дружити.
– На яких умовах?
– Що?! Ти не зрозуміла: давай будемо друзями!
– Це ти не зрозумів. Ми, однаки, не дружимо. Ми укладаємо угоди.

– Точно, я про це чув. Але дружба... Це як сім'я.
– Отож. Сім'я – це угода про зібраність життя людей, коли я декларую свою здатність жити самотійно, допомагаю старим вести господарство або коли домовляюся з кимось народити і поставити на ноги людину на певних умовах. Дружба – те саме. Отже, які умови угоди про дружбу ти пропонуєш?

– Ну, не знаю... Вибач, але... Я можу запропонувати руку і серце?

– Ні, любов'ю не торгують. Тримай свої почуття при собі. Це загальний принцип, але ти його не знав, тому хай це буде першою умовою угоди. Згоден тримати свої почуття при собі?

– Згоден.

– Добре. В обмін я розповідатиму, як живуть однаки.

– А ще як ви дружите?

– Я могла б тобі заплатити сто гривень за участь у фільмі за моїм сценарієм, бо цей фільм треба зняти для тренінгу по відеоблогам. Сюжет буде на десять хвилин, але попрацювати над ним доведеться половину дня. Скажу чесно, щоб ти потім не ображався: я розміщу сюжет у платній навчальній мережі і зароблю на ньому разів у три більше, ніж заплачу тобі. Я маю класний сценарій.

– Добре, домовились. Що тобі ще від мене треба?

Наталя посміхається:

– Дивне питання. Нічого не треба.

– А договір про дружбу?!

МОРАЛЬ

– Договір потрібен нам обом для самовдосконалення. Ти ж знаєш, одинакам нічого не треба ні від кого.

– Може, вам не треба дихати?!

– Не треба, це відбувається само собою!

Діти сміються.

– Ви, одинаки, дивні. Чому вам нічого не треба?

– Я сама думала над цим. Але мої думки дорого коштують.

– Мені не подобається бути самотнім. Я люблю свою сім'ю.

– Можна прекрасно бути самотнім в сім'ї. Ти сам собі сім'я!

Ти просто не контролюєш свої почуття. Я тебе навчу насолоджуватись самотністю. Зараз не печерна доба, щоб ліпитися до кого попало просто від невміння належати собі. До речі, не дружи з тими однокласниками, які тебе скривдили.

– Ти не розумієш. Вони сильні. Я хочу ходити з ними.

– Навіщо? Ганятися за білками? Бити когось?

– Ну, не знаю.

– Проаналізуй. Побачиш, вигідніше бути самотнім.

– Мати каже, що я ще малий для філософії. Я люблю маму і слухаюсь її.

– Ти теж дивний. Слухайся себе. Щастя тобі.

– Бувай.

Дівчина крутить регулятор прозорості. Стіна-екран перетворюється на вікно. На вулиці дощ. Наталя позичає Павлу парасольку. Хлопець іде додому.

Дівчина замислюється. Знімає з полиці книжку відомого поета. Перегортає кілька сторінок, ставить на місце. Заплющує очі, за хвилину розплющує. Бере аркуш паперу. Пише:

Я не бажаю на плечах сидіти.

Сама збудую сходи в висоту.

Я не бажаю жити просто й сито.

Коли я не бажаю, я расту!

ЗМІСТ

Віровчення

Молитва за Рік Єдності	3
Цілі та орієнтири Року Єдності	4
Порядок благословення спільнот	5

Проповіді

Ікар	6
Тіло – власність душі, дарована Богом	8
Одушевлення влади	11
Мудрість і сила посмішки	12
"Архетипи" і "мікрочіпи"	13
Істина одна	15
Як ставитись до богохульства?	17
Числа і статуси визначаємо з вірою ми самі	19
У полоні натовпів, черг та пробок	21
Теологія пізнання	24
Революція в душі	26

Проблематика

Як подолати індивідофобію?

1. Поняття індивідофобії, її причини і прояви	29
2. Самодостатність ствердження суверенітету особистості	34
3. Альтруїстичне ствердження суверенітету особистості з метою удосконалення спільнот	37
4. Виховання суспільства в дусі поваги до суверенітету особистості	40

Творчість

Притча про Місто Ненормальних	48
Клятва «соціальної істоти»	51
Нема машини – нема проблеми	53
Коли я не бажаю	55

МОРАЛЬ

РЕЛІГІЙНИЙ ЖУРНАЛ

Релігійний журнал “Мораль” (“Moral”).

ISSN 2305-574X

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації серія КВ № 17122-5892 Р,
видане Міністерством юстиції України 25.10.2010 р.

Підписано до друку 20 грудня 2012 року.

Випуск № 4 (11). Тираж 500 примірників.

Розповсюджується безкоштовно.

Засновник, редактор, видавець:

Шеляженко Юрій Вадимович

Адреса редакції, видавця, друкарні:

вул. Тверський тупик, буд. 9, к. 82, м. Київ, 01042.

Тел. +38 (097) 3179326, факс +38 (044) 5290435.

Електронна пошта: ludstvo@gmail.com

Храм Божественного Одкровення: www.temple.org.ua

